

Regeringens proposition

1982/83: 145

om vissa skogspolitiska åtgärder, m.m.;

beslutad den 17 mars 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att det i skogsvårdslagen införs en allmän skyldighet att avverka en del av den skog som är slutavverkningsmogen och att gallra yngre skog. Förslaget syftar till att förmå de passiva skogsägarna att avverka. Vidare föreslås att det skall finnas en skogsbruksplan för alla skogsfastigheter. Genom planen får skogsägaren god kännedom om förhållandena på sin skogsfastighet och om de skogsbruksåtgärder som behöver vidtas. De nya bestämmelserna i skogsvårdslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1983.

Vidare föreslås en ny lag om förbud mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark. Den föreslagna lagen avses ersätta den nuvarande lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark. Enligt förslaget får kommunen möjlighet att totalförbjuda användningen av lövbekämpningsmedel inom de områden som kommunen bestämmer. Förslaget innebär att förbudet mot spridning av bekämpningsmedel gäller även inom övriga områden i kommunen. Men i fråga om dessa områden får skogsvårdsstyrelsen möjlighet att medge undantag från spridningsförbudet. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1984.

I propositionen tas vidare upp vissa anslagsfrågor för budgetåret 1983/84. Bl. a. föreslås skogsstyrelsen få medel till nya avverkningsberäkningar och skogsvårdsstyrelserna till ökad information, rådgivning och tillsyn i syfte att främja avverkningsarbetet.

1 Förslag till

Lag om ändring i skogsvårdslagen (1979: 429)

Häri genom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979: 429) dels att 9, 14 och 27 §§ skall ha nedan angivna lydelse, dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 21 a §, samt närmast före 21 a § en ny rubrik av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Röjning av plantskog eller ungskog skall ske, när skogen är så tät eller av sådan beskaffenhet i övrigt att produktionen av värdefullt virke väsentligt hämmas.

Om skogen är nära gallringsbar ålder, får skogsvårdsstyrelsen i särskilda fall medge att röjningen ersätts med tidig gallring.

Gallring av skog skall ske, när skogen är så tät att produktionen av värdefullt virke väsentligt hämmas.

14 §

Skogsmarkens ägare svarar för att slutavverkning bedrivs så att en jämn åldersfördelning av skogen på hans brukningsenhet främjas.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om hur stor andel av en brukningsenhets skogsmarksareal som årligen eller eljest periodvis får slutavverkas.

Skogsmarkens ägare svarar för att slutavverkning bedrivs i lämplig omfattning så att en jämn åldersfördelning av skogen på hans brukningsenhet främjas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om hur stor andel av en brukningsenhets skogsmarksareal som högst får slutavverkas under en viss period och om hur stor andel av arealen som måste slutavverkas under perioden. Sistnämnda andel får inte överstiga hälften av den andel som det är tillåtet att slutavverka.

Skogsvårdsstyrelsen får i särskilda fall medge undantag från första stycket.

Skogsbruksplan

21 a §

För varje brukningsenhet skall finnas en skogsbruksplan med riktlinjer för skogens skötsel på enheten. Planen skall upprättas enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet

Nuvarande lydelse

Till böter döms den som uppsåtli-
gen eller av oaktsamhet

1. bryter mot föreskrift som har
meddelats med stöd av 8 § första
stycket eller 20 § första stycket,

2. bryter mot 12 §, 13 § första
stycket eller 14 § första stycket,

3. bryter mot 19 § första stycket
eller mot föreskrift om avverkning
som har meddelats med stöd av 19 §
andra stycket,

4. bryter mot avverkningsförbud
som avses i 25 §,

5. underlåter att fullgöra anmäl-
ningsskyldighet som har föreskri-
vits med stöd av 17 §,

6. underlåter att iaktta föreläg-
gande eller bryter mot förbud som
har meddelats för att föreskrift en-
ligt 21 § skall efterlevas.

I ringa fall döms ej till ansvar.

Har flera medverkat till gärning som avses i första stycket gäller 23 kap.
4 och 5 §§ brottsbalken.

Den som har överträtt vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till
ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller
förbudet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

2. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får före-
skriva de avvikelser från lagen som kan behövas med hänsyn till över-
gångssvårigheter som kan föranledas av den genom lagen införda skyldig-
heten att gallra skog.

2 Förslag till**Lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark**

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Spridning över skogsmark av bekämpningsmedel, avsedda för be-
kämpning av lövsly, är förbjuden. Detsamma gäller användningen av me-
toder där enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel.

2 § Skogsvårdsstyrelsen får, om inte annat följer av 3 §, medge undantag
från 1 § om kravet enligt 7 § skogsvårdslagen (1979:429) i fråga om återväxt

Föreslagen lydelse

som regeringen bestämmer får
meddela föreskrifter om undantag
från första stycket.

27 §

Till böter döms den som uppsåtli-
gen eller av oaktsamhet

1. bryter mot föreskrift som har
meddelats med stöd av 8 § första
stycket eller 20 § första stycket,

2. bryter mot 12 § eller 13 § förs-
ta stycket,

3. bryter mot den avverknings-
begränsning som avses i 14 §,

4. bryter mot 19 § första stycket
eller mot föreskrift om avverkning
som har meddelats med stöd av 19 §
andra stycket,

5. bryter mot avverkningsförbud
som avses i 25 §,

6. underlåter att fullgöra anmäl-
ningsskyldighet som har föreskri-
vits med stöd av 17 §,

7. underlåter att iaktta föreläg-
gande eller bryter mot förbud som
har meddelats för att föreskrift en-
ligt 21 § skall efterlevas.

av skog inte rimligen kan tillgodoses genom röjning med mekaniska metoder. Vid bedömningen skall hänsyn tas till skogsmarkens läge och beskaffenhet, skogsbeståndets sammansättning, arbetarskyddet och tillgången på arbetskraft.

Ett medgivande om undantag skall förenas med de villkor som behövs till skydd för naturmiljön.

3 § Kommunfullmäktige kan besluta att undantag enligt 2 § inte får medges i fråga om områden inom kommunen, om detta framstår som påkallat med hänsyn till områdets betydelse för friluftslivet, naturvården, den lokala befolkningens trivsel eller annat kommunalt intresse.

4 § Produktkontrollnämnden får medge undantag från 1 §, om det behövs för vetenskaplig prövning.

5 § Särskilda bestämmelser finns om registrering av bekämpningsmedel och om medlens användning.

6 § Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot 1 § eller åsidosätter villkor som har meddelats vid medgivande av undantag enligt 2 eller 4 § döms till böter eller fängelse i högst ett år.

7 § Skogsvårdsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos skogsstyrelsen genom besvär.

Beslut av skogsstyrelsen eller produktkontrollnämnden får överklagas hos regeringen genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984 då lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark skall upphöra att gälla. Undantag som meddelats enligt 3 § sistnämnda lag eller motsvarande äldre bestämmelser skall gälla även efter den nya lagens ikraftträdande.

Före den 1 april 1984 får undantag enligt 2 § inte medges, om inte kommunfullmäktige dessförinnan har prövat den fråga som avses i 3 §.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Spridning över skogsmark av bekämpningsmedel, avsedda för bekämpning av lövsly, är förbjuden. Med spridning av bekämpningsmedel avses enligt denna lag *inte* metoder där enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel.

Spridning över skogsmark av bekämpningsmedel, avsedda för bekämpning av lövsly, är förbjuden. Med spridning av bekämpningsmedel avses enligt denna lag *även* metoder där enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringsammanträde
1983-03-17

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Rainer, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström

Föredragande: statsrådet Lundkvist

Proposition om vissa skogspolitiska åtgärder, m.m.

---

1 Inledning

Vårt land befinner sig i ett allvarligt ekonomiskt läge. Den svenska ekonomin har försvagats under flera år. I det ekonomisk-politiska program som regeringen presenterade under hösten 1982 (prop. 1982/83: 50) betonades bl. a. behovet av omedelbara och kraftfulla åtgärder i syfte att öka produktionen och trygga den fulla sysselsättningen. En viktig del av den ekonomiska politiken är att skapa balans i vår ekonomi och minska behovet av att låna i utlandet. Ett nödvändigt led i detta arbete är att stärka och utveckla den industriella basen för vår ekonomi.

Den viktigaste förutsättningen för att långsiktigt kunna förbättra statsfinanserna är att den ekonomiska tillväxten förbättras. För att detta skall bli möjligt måste våra resurser utnyttjas så effektivt som möjligt. Kraftfulla åtgärder måste vidtas för att bättre utnyttja landets egna råvaror och öka vår produktion inom bl. a. skogsindustrin.

I nyss nämnda proposition om vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m. aviserades mot bakgrund härav särskilda åtgärder i syfte att trygga skogsindustrins råvarubehov. Jag avser att nu ta upp dessa frågor. I sammanhanget tar jag även upp frågan om användningen av bekämpningsmedel i skogsbruket.

Regeringen beslöt den 10 februari 1983 att inhämta lagrådets yttrande över följande inom jordbruksdepartementet upprättade lagförslag, nämligen

1. lag om inbetalning på avverkningskonto,
2. lag om ändring i skogsvårdslagen (1979: 429),
3. lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark,

4. lag om ändring i lagen (1982: 242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark.

Förslaget till lag om inbetalning på avverkningskonto bör inte nu läggas fram för riksdagen. Förslaget bör arbetas om. I sammanhanget bör även prövas alternativa åtgärder avsedda att öka insatserna från de passiva skogsägarnas sida i skogsvård och för virkesförsörjningen.

Till protokollet i detta ärende bör som *bilaga 1* fogas de övriga remitterade lagförslagen och som *bilaga 2* lagrådets yttrande i de delar som gäller dessa förslag.

Jag återkommer till lagrådets yttrande i specialmotiveringen till förslaget till lag om ändring i skogsvårdslagen (14 §) och förslaget till lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark (2 och 3 §§).

Utöver nu angivna lagstiftningsfrågor tar jag upp vissa anslagsfrågor för budgetåret 1983/84.

2 Allmän motivering

2.1 Skogspolitiken

Skogsbruket och skogsindustrin är sedan länge en av våra viktigaste exportnäringar. Skogsnäringen har, jämfört med andra näringar, utomordentligt goda förutsättningar att genom export medverka till en förbättrad balans i våra utrikesbetalningar. Detta förhållande är en av utgångspunkterna i den skogspolitik som lades fast av riksdagen år 1979 (prop. 1978/79: 110, JoU 1978/79: 30, rskr 1978/79: 387). Enligt de då fastlagda riktlinjerna för skogspolitiken måste skogsnäringen verka i överensstämmelse med de övergripande samhällsekonomiska målen och i samspel med andra samhällssektorer. Det slogs fast att skogen är en nationell tillgång som skall utnyttjas för samhällets bästa. Skogens betydelse för landets ekonomi och välbefinnande motiverar att skogsmarken som produktionsresurs tas till vara på bästa sätt. Målet för skogspolitiken är mot bakgrund härav en varaktig, hög och värdefull virkesavkastning under hänsynstagande till naturvårdens och andra allmänna intressen.

Under överskådlig tid kommer det huvudsakliga ekonomiska utnyttjandet av våra skogar att vara inriktat mot att tillgodose skogsindustrins råvarubehov. Det är därför nödvändigt att leveranserna från skogen, med beaktande av den långsiktiga principen om hushållning, sker i sådan omfattning att vi kan utnyttja efterfrågan på skogsindustriprodukter på bästa sätt. Så har inte varit fallet under den senaste högkonjunkturen. Från första hälften av 1970-talet till den andra hälften sjönk sålunda de genomsnittliga årliga avverkningarna från 71 milj. m³sk (skogskubikmeter) till 57 milj. m³sk, dvs. med 20 procent. Genom brister i virkesleveranserna kunde den svenska skogsindustrin inte utnyttja avsättningsmöjligheterna fullt ut under högkonjunkturåren 1979 och 1980. Följden blev minskade

marknadsandelar, förlorade arbetstillfällen och minskade valutainkomster. Enbart importen av rundvirke och flis uppgick år 1981 enligt riksbankens statistik till ett värde av ca 2,8 miljarder kr. av ett sammanlagt bytesbalansunderskott av 14.6 miljarder kr. Härtill kommer försvagad ekonomi för de berörda företagen. Den förlängda lågkonjunkturen har medverkat till ytterligare utslagning av enskilda företag vilket orsakar förluster av arbetstillfällen i bygder där arbetslösheten redan är besvärande. Ett ökat utbud av virkesråvara måste säkras inför nästa konjunkturuppgång så att inte skogsindustrins möjligheter att medverka i ansträngningarna att få balans i vårt lands ekonomi skall minska ytterligare.

Innan jag går närmare in på de åtgärder som enligt min mening måste vidtas för att förbättra virkesförsörjningen vill jag ta upp frågan om skogsproduktionens omfattning och därmed vilken årlig avverkning som den fastlagda skogspolitiken medger. Denna fråga behandlades ingående senast våren 1982 i prop. 1981/82: 177 om ändring i skogsvårdslagen (1979: 429), m. m. Föredraganden redovisade då de nya beräkningar som virkesförsörjningsutredningen hade presenterat i sitt betänkande (SOU 1981: 81) Skogsindustrins virkesförsörjning.

Jag vill först betona det principiella ställningstagande som gjordes i 1979 års skogspolitiska beslut, nämligen att något detaljerat skogsproduktionsprogram eller någon exakt avverkningsnivå för framtiden inte bör läggas fast. Detta ställningstagande grundar sig på insikten om behovet att kunna göra justeringar efter hand som förutsättningarna förändras. Jag vill emellertid erinra om att det skogspolitiska beslutet inte förutsätter någon minskad skogsproduktion. I stället skall strävan vara en ökad produktion både kvantitativt och kvalitativt. I det längre perspektivet kommer de stora insatserna på skogsproduktionsforskning att få betydelse. I samma riktning verkar de skärpta bestämmelserna i 1979 års skogsvårdslag.

Även i det kortare perspektivet ger riktlinjerna för skogspolitiken möjligheter att öka utbudet av virke från skogen. Ställningstagandena i 1979 års skogspolitiska beslut innebar bl. a. att hänsyn skulle kunna tas till konjunkturväxlingarna för skogsindustrin. Den långsiktiga hushållningen med våra skogar äventyras inte genom att man tillåter vissa variationer kring den genomsnittligt lämpliga avverkningsnivån. Sådana variationer är för övrigt ofta önskvärda även sett från den enskilde skogsägarens synpunkt.

Det finns ytterligare en fråga med anknytning till den framtida skogsproduktionen och dess avkastning som har intresse i sammanhanget. Det gäller frågan om hur stor del av avkastningen som inte blir tillgänglig till följd av bl. a. hänsynstagande till naturvårdens intressen samt tekniska och biologiska begränsningar. Virkesförsörjningsutredningen redovisade en överslagsmässig beräkning av dessa begränsningar. Det finns anledning att framhålla att en sådan beräkning givetvis är osäker. Bedömningar av det här slaget liksom de bedömningar i övrigt som ligger till grund för långsiktiga prognoser måste självfallet värderas och omprövas fortlöpande. Det

visar inte minst de senaste uppgifterna från riksskogstaxeringen om en ökad skogstillväxt. Det är skogsstyrelsens uppgift att göra dessa omprövningar inom ramen för den prognosverksamhet som på mitt förslag infördes år 1976. Jag återkommer i det följande till de avverkningsberäkningar som behövs i anslutning härtill.

Vad särskilt gäller naturvårdsfrågorna kan intensifierade insatser för ett aktivt skogsbruk och därmed också för en ökad avverkning naturligtvis i vissa fall innebära risk för konflikter med naturvårdens intressen. Jag är därför angelägen att framhålla att stor hänsyn skall tas till naturvårdssynpunkterna vid utformningen och tillämpningen av olika åtgärder som syftar till att få till stånd ett mera aktivt skogsbruk. Det är möjligt att förena de skogspolitiska kraven med ett tillgodoseende av naturvårdsintressena.

Av vad jag nu har redovisat om skogsproduktionen följer att det inte bör råda någon tvekan om möjligheterna att i det korta perspektivet avverka tillräckligt med virke för att tillgodose den nuvarande skogsindustrikapacitetens behov. Jag avser då behovet även i en högkonjunktur med högt kapacitetsutnyttjande. En sådan avverkning äventyrar enligt min bedömning inte den långsiktiga skogsproduktionen. Snarare är det så att avverkningsmöjligheterna kommer att öka allteftersom effektivare skogsvårdsåtgärder ger resultat.

En slutsats av min redogörelse för skogsproduktionens möjligheter i vårt land är, att vi inte på nytt får tillåta oss att hamna i en bristsituation när det gäller skogsindustrins råvaruförsörjning. Med den avverkningspotential vi har är det oförsvarligt att importera virke till höga priser för att något så när kunna utnyttja avsättningsmöjligheterna för skogsindustriprodukter. Inte heller kan vi på nytt tillåta oss att mista stora exportinkomster och försvaga skogsnäringens viktiga roll för sysselsättning och regionalpolitik av den anledningen att avverkningsmöjligheterna inte utnyttjas fullt ut.

De åtgärder som på förslag av de närmast föregående regeringarna har vidtagits under de senaste åren i syfte att öka utbudet av virke har inte gett de effekter som var avsedda. Det har nästan uteslutande varit fråga om att ekonomiskt stimulera sådana åtgärder i skogsbruket som visserligen är arbetskrävande men som ger obetydliga virkesvolym i utbyte. I vissa fall har stimulansåtgärderna gett effekter motsatta de avsedda, i andra fall har den enda effekten varit ett ökat ekonomiskt överskott för skogsägaren.

Enligt min mening är det nu hög tid att vidta effektiva åtgärder för att öka virkesutbudet. Det är nödvändigt att avverkningarna ökar i sådan omfattning att det vid en kommande högkonjunktur för skogsindustrin inte skall behöva göras några produktionsbegränsningar till följd av virkesbrist. Utgångspunkten för mina förslag i det följande är 1979 års skogspolitiska beslut. Av det beslutet följer att skogen och skogsmarken är en viktig nationell resurs. Det är ett samhällsintresse att den utnyttjas rationellt och riktigt. Av tradition är det i vårt land inte markägaren ensam som bestämmer över utnyttjandet av denna viktiga naturresurs. Samhället har genom

lagstiftning och andra åtgärder reglerat detta utnyttjande sedan mycket lång tid tillbaka. Senast i 1979 års skogsvårdslag sägs att skogen och skogsmarken skall skötas så att den varaktigt ger en hög och värdefull virkesavkastning. De allra senaste åren har visat att det fordras ytterligare åtgärder från samhällets sida för att alla skogsägare skall leva upp till den bestämmelsen.

De förslag som jag redovisar i det följande berör i huvudsak skogsvårds-lagen. Som jag har angett inledningsvis avser jag att senare återkomma till regeringen med förslag till ytterligare åtgärder för att förmå de passiva skogsägarna att öka insatserna för avverkning och skogsvård.

Enligt min mening bör det krävas att det för alla skogsfastigheter av betydelse finns en *skogsbruksplan*. En sådan plan är en förutsättning för ett aktivt skogsbruk i fråga om både skogsvård och avverkning. Skogsbruksplanen ger ägaren till fastigheten den grundläggande informationen om fastigheten och om hur samhällets krav i det enskilda fallet lämpligen bör tillgodoses. Utan en skogsbruksplan kan dessa krav ofta te sig meningslösa eller alltför abstrakta.

Många skogsägare sköter sin skog väl och avverkar i rimlig omfattning därför att skogen är betydelsefull för deras sysselsättning och försörjning. För andra är skogsfastigheten enbart ett objekt för kapitalplacering. Skilda förutsättningar i fråga om ekonomiskt beroende av fastigheten spelar så-lunda en stor roll. Enligt min mening är det med hänsyn härtill och mot bakgrund av vad jag framhållit i det föregående om behovet av en ökad avverkning nödvändigt att komplettera skogsvårdslagen med en *bestäm-melse om skyldighet att slutavverka*. Denna bestämmelse skall garantera en viss minimiaktivitet hos alla skogsägare. Även om bestämmelsen skall gälla alla skogsägare kommer de allra flesta inte att i praktiken beröras av den eftersom de normalt uppfyller det tilltänkta kravet, ofta med god marginal. I det avseendet kommer den således att ha samma karaktär som övriga bestämmelser i skogsvårdslagen. Som jag kommer att utveckla närmare i det följande kommer en bestämmelse av detta slag att få betydelse inte bara för virkesutbudet i det kortare perspektivet. Den kommer också att främja en jämnare åldersfördelning hos skogen och därmed en hög och varaktig avkastning. En bestämmelse utformad på det sätt jag föreslår behöver kompletteras med en *skyldighet att gallra yngre skog*.

Den starka ägosplittring som karakteriserar skogarna i stora delar av vårt land utgör ett väsentligt hinder för ett aktivt skogsbruk. Några förslag för att avhjälpa detta problem lägger jag inte fram nu. Av den närmare redogörelse jag kommer att ge i det följande framgår emellertid att vissa åtgärder bör kunna vidtas inom de allra närmaste åren.

Det statliga ekonomiska stödet till skogsbruket är ett viktigt medel i skogspolitiken. Bl. a. ger det möjligheter till extra skogsvårdsinsatser för framtiden i områden med sämre förutsättningar för skogsproduktion. I dessa områden har oftast skogsnäringen avgörande betydelse för syssel-

sättning och service. Enligt min mening finns det ett starkt behov av att förenkla bidragssystemet. Bl. a. bör överlappande bidragsformer monteras ut och mindre angelägna och ineffektiva bidrag avskaffas.

De frågor jag tar upp i det följande har varit föremål för livlig diskussion sedan ett par år tillbaka. Förslaget om avverkningsskyldighet har remissbehandlats tidigare och remissyttrandena har redovisats för riksdagen (prop. 1981/82: 177). Jag har inför utformningen av mina förslag haft överläggningar med företrädare för olika sektorer inom skogsindustrin och skogsbruket samt med företrädare för fackliga organisationer. Jag har vid överläggningarna funnit att det allmänt bland dessa företrädare finns enighet om behovet av åtgärder av ungefär det slag jag nu föreslår. Ett genomgående önskemål har bl. a. varit en strikt tillämpning av skogsvårdslagstiftningen. Men också behovet av stadga i skogspolitiken har betonats. För egen del anser jag att detta är viktigt. De medel jag här förordar kommer enligt min mening att utgöra väsentliga bidrag härtill.

Jag går nu över till att redovisa mina förslag mera i detalj.

2.2 Skogsbruksplaner

En skogsbruksplan är en beskrivning i ord, siffror och bild av en skogsfastighets eller brukningsenhets utseende och behovet av åtgärder på den. Skogsbruksplaner har upprättats sedan lång tid tillbaka och deras innehåll varierar starkt med ålder och konstruktör. De planer som har tillkommit efter 1979 års skogspolitiska beslut har fått en enhetligare utformning. Det beror bl. a. på att statsmakterna har ställt som villkor för att statsbidrag till skogsvård skall lämnas att skogsbruksplan upprättas enligt föreskrifter som skogsstyrelsen meddelar.

Skogsbruksplanen är inte någon exakt beskrivning av hur och när skogsvårdsåtgärder och avverkning skall göras. En anledning härtill är att planen med hänsyn bl. a. till kostnaderna för den bör kunna utnyttjas under något decennium. Under denna tid sker lätt sådana opåräknade förändringar att en plan med ett exakt program skulle förlora sitt värde helt eller delvis. Det åtgärdsbehov som anges i planen är därför i stor utsträckning rekommendationer hänförliga till vissa tidsperioder.

Från socialdemokratiskt håll har man i flera år krävt att alla skogsfastigheter av betydelse skall ha en skogsbruksplan. Det är nu dags att detta krav förverkligas. Jag föreslår därför att det i skogsvårdslagen införs en särskild bestämmelse med innebörden att det för varje brukningsenhet skall finnas en skogsbruksplan med riktlinjer för skogens skötsel på enheten. Planen bör upprättas enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Det innebär att statsmakterna skall lägga fast de minimikrav som bör ställas på skogsbruksplanen i fråga om innehåll och kvalitet. Minimikravet i fråga om en skogsbruksplans innehåll bör vara att den skall beskriva brukningsenheten på sådant

sätt att skogsägaren utan svårighet kan tillämpa skogsvårdslagens avverknings- och skogsvårdskrav på de olika delarna av enheten. Vidare är det lämpligt att de begränsningar i utnyttjandet av brukningsenheten som eventuellt gäller med anledning av förordnanden enligt naturvårdslagen anges i planen. Även andra restriktioner från naturvårdssynpunkt eller annan allmän synpunkt, t. ex. med hänsyn till renskötseln, som kan gälla för brukningsenheten bör framgå av planen. Med hänsyn till de kostnader som är förknippade med planen men främst mot bakgrund av de planeringsresurser som kan påräknas bör planerna göras så enkla som möjligt utan att syftet med dem förfelas.

Planeringsunderlaget för skogsägaren varierar normalt med skogsinnehavets storlek. Så t. ex. har storskogsbruket som regel detaljerade indelningssystem för sina skogar kopplade till särskilda planeringsinstrument. Det är självklart att skogsföretag som har sådant planeringsunderlag bör undantas från det generella kravet på skogsbruksplan av det slag jag har beskrivit i det föregående. Vidare är det inte rimligt att för de allra minsta brukningsenheterna ställa krav om en sedvanlig skogsbruksplan. För dessa bör en enkel förteckning över behövliga skötselåtgärder och lämpliga avverkningar kunna accepteras. En bestämmelse som möjliggör undantag från det generella kravet bör därför finnas.

Bestämmelsen om skogsbruksplan bör tas in som en ny paragraf (21 a §) i skogsvårdslagen.

2.3 Avverkningskyldighet

Som jag nyss har nämnt har det under senare år varit svårt att tillgodose skogsindustrins behov av inhemsk virkesråvara. Skogsindustrins kapacitet har ökat successivt under det senaste halvsekle. Samtidigt har en allt bättre skogsvård medfört att virkesförrådet har ökat. Först i början av 1970-talet uppnådde industrins produktionskapacitet en sådan nivå att hela den virkesvolym som enligt långsiktiga bedömningar kunde avverkas också kunde utnyttjas industriellt. En viss ytterligare ökning av industrikapaciteten har skett därefter. Under de senaste åren har industrikapaciteten däremot minskat något samtidigt som råvarusnålare processer har införts. Trots detta har skogsindustrin tvingats att importera virke till höga priser.

Orsakerna till det svaga virkesutbudet har utretts i olika sammanhang. Bl. a. redovisade virkesförsörjningsutredningen hösten 1981 en omfattande analys och på denna grundade förslag till åtgärder. Uppföljningen från den förutvarande regeringens sida av dessa förslag så som den kom till uttryck bl. a. i prop. 1981/82: 177 om ändring i skogsvårdslagen (1979: 429), m. m. och prop. 1981/82: 182 om ändrade regler för skogskonto, m. m. var enligt min mening inte tillfredsställande. Den förda politiken var alltför passiv. De väsentligaste problemen angreps inte.

Det står helt klart att den ändrade ägarstrukturen i fråga om skogsfastigheter är en väsentlig anledning till det minskade virkesutbudet. Utvecklingen har gått dithän att allt fler skogsägare blir allt mindre beroende av ekonomisk avkastning från sina fastigheter. Skogsfastigheterna övergår i stor utsträckning genom arv till personer som ofta har sin huvudsakliga försörjning från annat håll och inte heller bor på fastigheterna. En mycket stor del av de nuvarande skogsägarna är i sådan ålder att det nyss nämnda förhållandet kommer att förstärkas under de närmaste åren. Det är svårt att komma till rätta med nu nämnda problem. Andra åtgärder måste därför vidtas för att snarast skapa förutsättningar för en ökad produktion inom skogssektorn.

Ett av de viktigare medlen för att genomföra den fastlagda skogspolitiken är skogsvårdslagstiftningen. Enligt lagstiftningen är skogsägarna skyldiga både att utföra aktiva skötselåtgärder och att iakttä vissa restriktioner, allt i syfte att säkerställa en hög och värdefull virkesavkastning. Lagstiftningens krav på aktiva åtgärder gäller anläggningen av ny skog och vård av den yngre skogen. Bestämmelserna ålägger skogsägarna skyldighet att efter avverkning sörja för en fullgod återväxt. Dessutom krävs att bl. a. lågproducerande bestånd avverkas och ersätts med ny skog. Vidare är skogsägarna skyldiga att röja ungskogen. Restriktionerna däremot gäller tillvaratagandet av avkastningen, dvs. avverkningen, vare sig den sker i form av gallring eller slutavverkning. Avverkningsbestämmelserna syftar till att skydda den växande skogen och skapa förutsättningar för en på lång sikt jämn virkesavkastning.

Avverkningen får sålunda inte ske i vilka former som helst. Enligt 12 § skogsvårdslagen är de enda tillåtna huggningsformerna röjning eller gallring som främjar skogens utveckling eller slutavverkning som är ändamålsenlig för anläggningen av ny skog.

Slutavverkning får ske först när skogen har uppnått en viss ålder. Syftet med att skydda den växande skogen är att uppnå en hög virkesavkastning. Lagstiftningen bygger på det förhållandet att en hög volymproduktion förutsätter att man behåller ett skogsbestånd till dess det har uppnått en relativt hög ålder. När ett skogsbestånd blir äldre minskar visserligen den årliga tillväxten men den är ändå under mycket lång tid högre än årstillväxten i ett ungskogsbestånd. Den högsta medelproduktionen, dvs. den i medeltal per år högsta produktionen, uppnås därför först efter en förhållandevis lång växttid.

Enligt 13 § skogsvårdslagen gäller att skog inte får slutavverkas förrän den har nått sådan ålder att endast en mindre ökning av dess medelproduktion kan erhållas, om skogen får stå kvar. I skogsstyrelsens föreskrifter i anslutning till bestämmelsen har angetts den lägsta tillåtna avverkningsåldern för olika träslag inom skilda delar av landet på mark av olika godhetsgrad. För skog som har uppnått den föreskrivna lägsta tillåtna slutavverkningsåldern använder jag i fortsättningen beteckningen slutavverkningsbar skog.

För att skapa förutsättningar för en jämn virkesavkastning skall den slutavverkningsbara skogen ransoneras på i princip varje brukningsenhet. Ransoneringskravet har sin grund i den ojämna åldersfördelningen i landets skogar. En obegränsad avverkning av den slutavverkningsbara skogen kan med hänsyn till bristen på skog i vissa åldersklasser minska avverkningsmöjligheterna i framtiden. För att på sikt åstadkomma en förbättring av ålderssammansättningen är skogsägarna enligt 14 § skogsvårdslagen skyldiga att se till att slutavverkningen bedrivs så att en jämn åldersfördelning av skogen på deras brukningsenheter främjas. Bestämelsen innebär en skyldighet att begränsa slutavverkningarna till att avse endast en viss andel av brukningsenheternas skogsmarksareal. Bestämelsen bygger på den principen att den årliga slutavverkningsarealen inte skall vara större än att skogen slutavverkas i en takt som svarar mot omloppstiden. Är omloppstiden 100 år bör inte mer än en hundradel av arealen slutavverkas varje år. I skogsstyrelsens föreskrifter har principen utvecklats och preciserats. Föreskrifterna innebär bl. a. att storleken på den yta som får slutavverkas varje år påverkas av hur stor andel slutavverkningsbar skog som finns på brukningsenheten.

Som framgår av min redogörelse är skogsvårdslagstiftningens avverkningsbestämmelser huvudsakligen inriktade mot att förhindra olämpliga eller alltför omfattande avverkningar. Erfarenheterna under de senaste åren visar emellertid, som jag har framhållit i det föregående, att lagstiftningen behöver kompletteras med bestämmelser som ålägger skogsägarna skyldighet att genom avverkning ta till vara den avkastning skogen ger. Förslag till sådana kompletteringar har lagts fram av virkesförsörjningsutredningen i betänkandet (SOU 1981: 81) Skogsindustrins virkesförsörjning. Enligt utredningen bör i 14 § skogsvårdslagen införas en bestämmelse som innebär att en skogsägare skall vara skyldig att under en bestämd period, antingen genom gallring eller slutavverkning, avverka en virkeskvantitet som motsvarar hälften av vad som är möjligt att avverka på hans brukningsenhet. Virkesförsörjningsutredningen anvisar en schablonmetod som skall göra det möjligt för skogsägarna att med ledning av fastighetstaxeringens uppgifter om skogstillståndet bestämma vilken kvantitet de är skyldiga att avverka. Utredningen har själv påpekat att metoden är behäftad med brister och behöver bearbetas ytterligare.

Virkesförsörjningsutredningens förslag har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns bilagd prop. 1981/82: 177 om ändring i skogsvårdslagen (1979: 429), m. m. Av remissinstanserna har bl. a. skogsstyrelsen riktat kritik mot förslagets tekniska utformning. Likartad kritik har framförts vid de överläggningar jag har haft med företrädare för skogsbruket. Skogsstyrelsen föreslår som alternativ till utredningens förslag bestämmelser som innebär dels en skyldighet att under en viss period slutavverka viss areal, dels en skyldighet att utföra tidig gallring.

Enligt min mening bör avverkningsskyldigheten delas upp i två delar så

som skogsstyrelsen har förordat. På så sätt blir avverkningskyldigheten lättare att tillämpa och enklare att förstå för skogsägarna.

Vad först beträffar slutavverkningen är det enligt min mening naturligt att knyta en skyldighet att utföra sådan avverkning till den bestämmelse i skogsvårdslagen som syftar till att på sikt åstadkomma en jämn åldersfördelning i skogen. Jag föreslår mot bakgrund härav att 14 § skogsvårdslagen ändras så att det i fortsättningen krävs inte bara att den slutavverkningsbara skogen ransoneras utan också att den i viss utsträckning avverkas. För båda kraven skall gälla den förutsättningen att avverkning bedrivs i en takt som främjar en jämn åldersfördelning av skogen på brukningsenheten. Som jag nyss har nämnt bestäms den högsta tillåtna slutavverkningen enligt gällande regler till en viss andel av brukningsenhetens skogsmarksareal. Detsamma bör gälla avverkningskyldigheten. Genom att kravet knyts till viss areal uppmuntras inte avverkning av i första hand virkesrika bestånd. En avverkning ensidigt inriktad mot sådana bestånd skulle kunna påverka den långsiktiga produktionsnivån negativt. Skogsstyrelsen har i det remissyttrande som jag har refererat till i det föregående föreslagit att avverkningskyldigheten skall bestämmas till hälften av den areal som enligt ransoneringsreglerna får slutavverkas. Nivån blir därmed i viss utsträckning anpassad till hur mycket slutavverkningsbar skog som finns på brukningsenheten. Förslaget innebär ett betydande spelrum mellan vad som får avverkas och vad som skall avverkas. Jag kommer att närmare redovisa vad mitt förslag innebär i specialmotiveringen till ändringarna i skogsvårdslagen.

Med utgångspunkt i vad jag nu har anfört förordar jag att i 14 § skogsvårdslagen föreskrivs att skogsmarkens ägare skall svara för att skogen på hans brukningsenhet slutavverkas i lämplig omfattning så att en jämn åldersfördelning av skogen på hans brukningsenhet främjas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör besluta föreskrifter om hur stora andelar av en brukningsenhets skogsmarksareal som minst skall och högst får slutavverkas under en viss period. På denna punkt har lagrådet framfört synpunkter som jag tar upp i specialmotiveringen.

Som jag har framhållit i det föregående kan mina förslag om en aktivare avverkning i vissa fall innebära en risk för konflikter med naturvårdens intressen. Dessa intressen kan t. ex. vara knutna till vissa fjällnära skogar och andra urskogslignande bestånd eller till särskilt intressanta områden angivna i länsstyrelsernas naturvårdsplaner. Självfallet får de av mig föreslagna åtgärderna inte leda till minskade möjligheter att beakta naturvårdens intressena inom skogsbruket.

Vad gäller frågan vilka möjligheter som finns att praktiskt hävda naturvårdens intressen i anslutning till skogsavverkningar vill jag först erinra om det generella kravet enligt skogsvårdslagstiftningen att i förväg anmäla varje slutavverkning av viss storlek till skogsvårdsstyrelsen. För att möj-

liggöra samråd mellan skogsägare och länsstyrelsen i naturvårdsfrågor får länsstyrelsen regelmässigt tillgång till alla anmälningar som hänför sig till de områden som länsstyrelsen själv har angett. Det kan t. ex. vara fråga om områden som har pekats ut i naturvårdsplaner och särskilda inventeringar eller där länsstyrelsen planerar förordnande enligt naturvårdslagen. Vid tillämpningen av den nya avverkningsbestämmelsen skall givetvis hänsyn tas till naturvårdens intressen enligt 21 § skogsvårdslagen. Mina förslag om en aktivare avverkning kan emellertid innebära att man i flera fall kommer att tvingas att ta ställning i naturvårdsfrågan snabbare än vad som annars skulle vara fallet. Vid tillämpningen av de nu föreslagna reglerna om avverkningsskyldighet är det angeläget att skogsvårdsstyrelserna så långt möjligt beaktar de naturvårdsintressen som föreligger. Har restriktioner i fråga om slutavverkningen föreskrivits med stöd av naturvårdslagen följer av 4 § skogsvårdslagen att bestämmelsen om avverkningskrav inte blir tillämplig. Även då ett skogsområde i andra fall är av särskild betydelse från naturvårdssynpunkt bör undantag kunna ges från den föreslagna avverkningskyldigheten. Bestämmelsen kräver verkställighetsföreskrifter som anger när ett område är av sådan betydelse. Jag avser att senare föreslå regeringen att skogsstyrelsen får meddela sådana föreskrifter efter samråd med naturvårdsverket. Jag vill i detta sammanhang nämna att skogsstyrelsen efter samråd med naturvårdsverket och riksantikvarieämbetet redan utarbetat ett handlingsprogram för hur naturvårdsfrågorna och kulturminnesfrågorna skall kunna beaktas i samband med avverkningar inom lågproducerande bestånd. Därvid har bl. a. upprättats en lista med kriterier för sådana typer av områden som kan vara av särskild betydelse från naturvårdssynpunkt.

Det föreslagna minimikravet på slutavverkning tjänar två syften. Sker inte någon avverkning på en brukningsenhet blir andelen slutavverkningsbar skog allt större och därmed fördelningen på olika åldersklasser allt mera ojämn. Detta försämrar i sin tur möjligheterna att långsiktigt åstadkomma en jämn avkastning. Det krav jag föreslår innebär därför inte bara en garanti för en viss minsta virkesleverans utan också ett viktigt bidrag till en jämn framtida virkesavkastning.

Vad härefter gäller gallringen är jag inte beredd att förorda en generell gallringsskyldighet. Enligt gällande bestämmelser är gallring tillåten bara om den främjar skogens utveckling. Det förekommer emellertid alltför ofta att gallringsliknande huggningar utförs i äldre bestånd. Denna typ av huggningar är olämpliga för skogens utveckling. Att sådana huggningar förekommer kan bero på att skogsägaren vill undgå kostnaderna för återväxtåtgärder. Gallringsskyldigheten bör därför, som skogsstyrelsen har föreslagit, begränsas till att gälla den yngre skogen som inte har blivit röjd i tid eller på rätt sätt. Enligt uppgifter insamlade genom riksskogstaxeringen de senaste åren har endast något mer än hälften av behovet av dessa s. k. förstagallringar blivit tillgodsett. Det ligger i sakens natur att behovet av en

gallringsskyldighet som avser de yngre bestånden är tidsbegränsat. Allt eftersom det eftersläpande röjningsbehovet hämtas in och skogsägarna lever upp till den föreskrivna röjningsskyldigheten minskar behovet av de tidigaste gallringarna.

Jag föreslår att skogsvårdslagen kompletteras med en bestämmelse av innebörd att gallring av skog skall ske, när skogen är så tät att den aktuella och framtida produktionen av värdefullt virke väsentligt hämmas. Bestämelsen bör tas in som ett tredje stycke i 9 § i lagen.

2.4 Vissa mera långsiktiga frågor

De förslag som jag har lämnat i det föregående syftar till att ge effekter i form av ett aktivare skogsbruk redan i ett något kortare perspektiv. Men de har givetvis också stor betydelse i det längre perspektivet. Som jag har framhållit utgör den prognosverksamhet som skogsstyrelsen bedriver en viktig del i skogspolitiken. Prognosverksamheten skall registrera effekterna av de olika skogspolitiska åtgärderna och bidra med underlag för justering av de skogspolitiska medlen. Det är naturligt att de skogspolitiska medlen måste anpassas till skogsproduktionens utveckling och till eventuella förändringar i omvärlden.

Vissa problem som försvårar och utgör hinder för genomförandet av en aktiv skogspolitik har det inte varit möjligt att angripa i detta sammanhang. Jag tänker då närmast på vissa skattefrågor och frågor med anknytning till fastighets- och ägarstrukturen inom skogsbruket. En stor fråga är skogsbeskattningens utformning överhuvud. I olika sammanhang har behovet av förändringar påtalats. Efter samråd med chefen för finansdepartementet är jag emellertid inte nu beredd att förorda några konkreta åtgärder på detta område. Jag vill dessutom erinra om att det förslag om avverkningsskyldighet som jag har lagt fram i det föregående också har betydelse för bedömningen av vilka åtgärder som kan behöva vidtas på längre sikt.

Frågan om fastighets- och ägarstrukturen har jag något berört tidigare. Det står helt klart att ägosplittring, samägande, utboägande och hög medelålder hos skogsägarna blir ett allt större problem. Alla dessa förhållanden hindrar ett aktivt skogsbruk. Små eller splittrade fastigheter bildar för dåligt underlag för ett företagsekonomiskt intressant skogsbruk. Det allt mer vanliga samägandet av fastigheter hindrar eller fördröjer rationella beslut och försvårar för myndigheterna att ingripa med råd och anvisningar samt förelägganden. Det blir allt mer vanligt att fastighetsägaren inte bor på fastigheten och att han inte är beroende av någon ekonomisk avkastning från den. Därigenom finns det inte heller något direkt intresse hos ägaren att bedriva ett aktivt skogsbruk. En stigande medelålder hos skogsägarna betyder ökade svårigheter för dem att själva vara aktiva i skogsbruket. Om det dessutom, som fallet varit under de allra senaste åren, råder brist på entreprenadtjänster blir effekten lägre aktivitet. Härtill kommer att en

skogsägare som har för avsikt att snart överlåta sin fastighet normalt försöker spara av virkesförrådet till den nye ägaren.

Det är ingen lätt uppgift att komma till rätta med de strukturproblem som jag nu har redovisat, eftersom det förutsätter förändringar bl. a. i den fastighetsrättsliga lagstiftningen och i arvslagstiftningen. Fastighetsregleringen, i varje fall i de former den f. n. bedrivs, är ett tidsödande arbete.

Två särskilda kommittéer arbetar f. n. med frågor som har nära anknytning till strukturproblemen. Den ena, strukturutredningen för jord- och skogsbruket (Jo 1981:05) beräknas lämna sina förslag under hösten 1983. Utgångspunkten för kommitténs kommande förslag är att markägare av alla kategorier skall göras mer benägna att medverka till strukturförbättringar eller att avyttra sina fastigheter. Kommitténs förslag skall bl. a. syfta till att försvåra det passiva ägandet och förhindra att detta ökar. De regelområden som kommitténs arbete berör är främst fastighetsbildningslagstiftningen, förvärvslagstiftningen och skattelagstiftningen. Därvid övervägs t. ex. hur fastighetsregleringen skall kunna förenklas för att snabbara få en bättre struktur inom starkt ägosplittrade områden. Vidare undersöks hur den fortlöpande strukturrationaliseringen skall kunna göras mer effektiv genom ändringar i jordförvärvslagen och hur denna lag skall kunna utnyttjas för att motverka ägosplittring och försvåra andelsägande. På skatteområdet övervägs om ändringar kan göras för att t. ex. fördyra passivt ägande och ägandet av fastigheter som behövs för strukturrationalisering. En fråga på skatteområdet som särskilt studeras är om skattereglerna för de s. k. gemensamhetsskogarna motverkar bildandet av sådana.

Den andra kommittén av särskilt intresse i detta sammanhang är kommittén om ställföreträdare för dödsbo i vissa fall m. m. (Ju 1977:07). Kommittén har överlämnat delbetänkandet (SOU 1981:91) Ställföreträdare för fastighetsägare i vissa fall. Betänkandet har remissbehandlats. Vid den fortsatta beredningen av förslaget har det visat sig att kommitténs förslag om att det alltid skall utses ställföreträdare för vissa fastighetsägare skulle medföra alltför höga kostnader. En annan lösning på problemet har aktualiserats, nämligen att en ställföreträdare förordnas först sedan någon myndighet har begärt det. Vidare har det framstått som angeläget att överväga om inte ställföreträdaren bör ges större befogenheter än vad kommittén har förordat. Särskilt har då pekats på behovet av att ställföreträdaren får befogenhet att genomföra åtgärder som skogsvårdsstyrelsen har föreskrivit med stöd av skogsvårdslagen. Mot denna bakgrund har kommittén nyligen i tilläggsdirektiv (Dir 1983:5) fått uppdraget att på nytt pröva frågan om ställföreträdare. Dessutom skall kommittén behandla frågan om avveckling av dödsbons innehav av jordbruksfastigheter. I uppdraget ingår att pröva om och hur jordförvärvslagen skall göras tillämplig på testamentsförvärv, förvärv av andel i dödsbo och förvärv genom

arvskifte där två eller flera personer tillskiftas jordbruksfastighet. Kommittén skall redovisa sitt arbete före utgången av juni 1984.

De frågor som dessa båda kommittéer behandlar är enligt min mening mycket viktiga för att få till stånd ett mera aktivt skogsbruk. I avvaktan på att frågorna blir lösta är det angeläget att skogsbruksåtgärder i samverkan stimuleras. Det kan ske inom ramen för den tillsynsverksamhet och uppdragsverksamhet som skogsvårdsstyrelserna f. n. bedriver. Det kan också ingå som ett led i storskogsbrukets och skogsägareföreningarnas verksamhet med inköp och förmedling av virke. Underlag för planering av samverkan kommer successivt fram i de översiktliga skogsinventeringarna och skogsbruksplanerna. I detta sammanhang vill jag särskilt peka på hur angeläget det är att äldre skogsägare eller andra som inte har praktiska möjligheter att utföra avverkning eller skogsvård erbjuder tjänster av detta slag. Det bör sålunda ligga i bl. a. storskogsbrukets intresse att i det hänseendet utnyttja sina resurser på ett bättre sätt.

Det finns ännu en fråga vars behandling fordrar ytterligare överväganden. Virkesförsörjningsutredningen föreslog i sitt betänkande bl. a. att metoden för beräkning av den s. k. egenavgiften skulle läggas om så att endast värdet av egen arbetsinsats kommer att ingå i beräkningsunderlaget. Enligt utredningen påförs skogsägare ofta egenavgift för inkomster som närmast är att hänföra till kapitaluttag. Så kan bli fallet om skogsägaren har inkomster från både försäljning av rotposter och t. ex. jordbruk. Detta förhållande har enligt utredningen en hämmande effekt på ägarens vilja att också själv avverka i sin skog. Utredningens förslag fick ett positivt bemötande vid remissbehandlingen. Riksförsäkringsverket och riksskatteverket framhöll emellertid att en lösning av problemet fordrar ytterligare ingående överväganden. Enligt vad jag har erfarit undersöks inom socialdepartementet f. n. om det finns förutsättningar att utan ett omfattande utredningsarbete vidta åtgärder på området.

2.5 Skogsbesprutning

Användningen av bekämpningsmedel i skogsbruket har varit en av de mest uppmärksammade och debatterade miljöfrågorna under många år. Debatten har framför allt inriktats på spridningen från luften av lövbekämpningsmedel. För användningen av alla slags bekämpningsmedel har det sedan lång tid tillbaka funnits restriktioner i lagstiftningen. Sedan år 1975 regleras användningen av bekämpningsmedel i skogsbruket främst genom lagen (1973: 329) om hälso- och miljöfarliga varor och kungörelsen (1973: 334) i samma ämne. Denna lagstiftning innebär att spridningen har kringgårdats med långtgående säkerhetsföreskrifter. Kontrollen har under åren successivt skärpts bl. a. genom olika tillämpningsföreskrifter från produktkontrollnämnden.

I augusti 1979 tillkallade dåvarande chefen för jordbruksdepartementet

en kommitté (Jo 1979:09) för att utreda frågan om användningen av bl. a. kemiska bekämpningsmedel i skogsbruket. I avvaktan på resultatet av kommitténs arbete och på kommande, mera långsiktiga beslut om vilka bestämmelser som skall gälla för användningen av lövbekämpningsmedel i skogsbruket förbjöds i april 1980 spridning av sådana bekämpningsmedel genom lagen (1980:368) om förbud under viss tid mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark. Förbudet gällde till utgången av juni 1981 eller den senare tidpunkt som regeringen kunde komma att föreskriva. I maj 1981 beslutade regeringen att förlänga förbudet, dock längst till utgången av juni 1982.

Kommittén avlämnade i december 1980 sitt delbetänkande (Ds Jo 1980:11) Bekämpning av lövsly. I betänkandet föreslogs bl. a. att kommunerna inom ramen för den fysiska planeringen skulle fastställa vilka områden som är känsliga från miljövårds- och friluftslivssynpunkt. Inom sådana områden skulle kommunen kunna förbjuda spridning av lövbekämpningsmedel. Sedan betänkandet remissbehandlats förelades riksdagen i prop. 1981/82:44 ett förslag till lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark. Förslaget innebar att spridning av lövbekämpningsmedel i princip förbjöds. Förbudet skulle dock inte omfatta spridning som innebär att enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel (fickning, stubbehandling och liknande metoder). Länsstyrelsen och produktkontrollnämnden föreslogs vidare få möjlighet att under vissa närmare angivna förutsättningar medge undantag från spridningsförbudet. Dispensmöjligheten skulle omfatta all skogsmark.

Riksdagen avtog i december 1981 regeringens förslag till lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark (JoU 1981/82:16, rskr 1981/82:84). Riksdagen begärde samtidigt bl. a. att regeringen skulle låta utarbeta ett nytt förslag till lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark enligt vissa närmare angivna riktlinjer.

I januari 1982 förelades riksdagen i prop. 1981/82:91 ett förslag till lag om fortsatt tillfälligt förbud mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark. Förbudet var avsett att gälla i avvaktan på kommande, mera långsiktiga beslut om bekämpningsmedelns användning i skogsbruket. Riksdagen beslutade i mars 1982 (JoU 1981/82:22, rskr 1981/82:223) att anta den föreslagna tillfälliga förbudslagen att gälla fr. o. m. den 1 juli 1982 till 1982 års utgång. Majoriteten antog samtidigt, med vissa mindre ändringar, det i prop. 1981/82:44 framlagda förslaget till lag om bekämpningsmedel över skogsmark. Denna lag – lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark – trädde i kraft den 1 januari 1983.

För egen del vill jag anföra följande. Gällande lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark står inte i överensstämmelse med regeringens syn på användningen av kemiska bekämpningsmedel inom skogsbruket. Lagstiftningen ger inte kommunerna ett tillräckligt starkt inflytande över medelns användning i skogsbruket. Varje kommun måste

ges möjlighet att säga nej till skogsbesprutning inom sitt område, vilket innebär att röjning med mekaniska metoder i stället måste användas.

Dessutom ger lagen med dess vittgående dispensmöjligheter utrymme för godtyckliga bedömningar. I lagen anges inte tillräckligt klart hur dispensgivningen skall ske och lagen medger dispens från spridningsförbudet i fråga om all skogsmark. Detta leder till betydande osäkerhet för såväl dem som slår vakt om miljö- och rekreationsintressena som dem som hävdar skogsbrukets behov av att använda bekämpningsmedel. Varje form av meningsfull planering omöjliggörs, vilket är olyckligt både för skogsbruket och miljövården. Enligt min mening är det av största vikt att skogsbruket för sin långsiktiga planering och för genomförande av nödvändiga avverknings- och återväxtåtgärder får klara besked om förutsättningarna för kemisk lövslybekämpning på längre sikt.

Jag anser därför att den nu gällande lagstiftningen har sådana brister att den behöver omarbetas. Den principiella utgångspunkten för en lagstiftning på området måste vara att kemiska medel skall användas i så begränsad utsträckning som möjligt i skogsbruket. Lagen bör därför utgå från ett generellt förbud mot spridning av lövbekämpningsmedel.

I enlighet med vad jag nyss har anfört bör kommunerna ges rätt att bestämma inom vilka områden skogsbesprutning skall vara helt förbjuden. Kommunerna har den bästa möjligheten att med utgångspunkt i de lokala förutsättningarna bedöma om skogsmarken i fråga har sådan betydelse för friluftslivet, naturvården, lokalbefolkningens trivsel och andra lokala allmänna intressen att spridning av bekämpningsmedel inte bör få ske. Kommunerna bör inom ramen för den översiktliga fysiska planeringen bestämma de områden där användningen av lövbekämpningsmedel skall vara totalförbjuden. Besluten om förbudsområdenas omfattning bör fattas av kommunfullmäktige. Ett sådant beslut kan enligt en allmän kommunalrättslig princip inte överklagas på annat sätt än genom s. k. kommunalbesvär. Genom den av mig föreslagna ordningen garanteras ett totalt lekman-nainflytande över beslutet om för vilka områden totalförbudet skall gälla.

För övrig skogsmark inom en kommun, som inte kommer att omfattas av totalförbudet, bör ett generellt förbud mot spridning av lövbekämpningsmedel gälla. Av främst arbetarskyddsskäl bör förbudet även omfatta fickning och andra s. k. selektiva bekämpningsmetoder. Det bör dock finnas möjlighet att medge undantag från det generella spridningsförbudet. Frågor om undantag bör prövas av skogsvårdsstyrelsen.

Vid prövningen av undantag bör skogsvårdsstyrelsen göra en samlad bedömning av alla de omständigheter som är av betydelse från skogsbruks- och arbetarskyddssynpunkt. För att dispens skall kunna lämnas bör således gälla dels att lövslybekämpning är nödvändig för att skogsvårdslagens krav i fråga om tryggheten av skogens återväxt skall uppfyllas, dels att omständigheterna är sådana att mekanisk röjning inte rimligen kan komma i fråga. Vad som är rimligt får bestämmas på grundval av en samlad

bedömning av alla för det enskilda fallet betydelsefulla omständigheter. Det gäller bl. a. det geografiska läget, terrängförhållandena samt tillgången på arbetskraft som kan utföra röjning med mekaniska metoder. Det är också viktigt att arbetarskyddsaspekterna i fråga om möjligheterna att röja med mekaniska metoder beaktas vid denna bedömning. Innan skogsvårdsstyrelsen beslutar i ett dispensärende bör därför de fackliga organisationerna höras. Jag avser att senare föreslå regeringen att uppdra åt skogsstyrelsen att meddela allmänna råd till ledning för skogsvårdsstyrelsernas dispensprövning.

Föreskrifterna om spridning av lövbekämpningsmedel bör tas in i en särskild lag som skall ersätta den nu gällande lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark. I likhet med nuvarande förbudslag bör den nya lagen gälla vid sidan av bl. a. lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor. Det innebär bl. a. att prövningen av ett bekämpningsmedels hälso- och miljöfarlighet och av metoder m. m. får göras på vanligt sätt av produktkontrollnämnden och arbetarskyddsstyrelsen.

I lagen bör även tas in bestämmelser om besvär över skogsvårdsstyrelsens beslut. Ett sådant beslut bör sålunda kunna överklagas till skogsstyrelsen. Skogsstyrelsens beslut bör kunna överklagas till regeringen.

Lagen bör också innehålla påföljdsbestämmelser. Några särskilda tillsynsbestämmelser utöver dem som gäller enligt lagen om hälso- och miljöfarliga varor torde inte vara erforderliga.

Som jag tidigare anfört förordar jag att den nu föreslagna förbudslagen skall omfatta selektiva bekämpningsmetoder. Förbudet enligt den nu gällande lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark omfattar inte dessa metoder. Det är angeläget att förbudet enligt den gällande lagen snarast utvidgas till att omfatta även dessa metoder. Jag föreslår därför att 1 § i nuvarande förbudslag ändras i enlighet härmed.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429),
2. lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark,
3. lag om ändring i lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark.

4 Specialmotivering

4.1 Förslaget till ändring i skogsvårdslagen

9 §

Röjning av plantskog eller ungskog skall ske, när skogen är så tät eller av sådan beskaffenhet i övrigt att produktionen av värdefullt virke väsentligt hämmas.

Om skogen är nära gallringsbar ålder, får skogsvårdsstyrelsen i särskilda fall medge att röjningen ersätts med tidig gallring.

Gallring av skog skall ske, när skogen är så tät att produktionen av värdefullt virke väsentligt hämmas.

Som framgår av den allmänna motiveringen avser gallringsskyldigheten den yngre skogen som inte har blivit röjd i tid eller på rätt sätt. Kännetecknande för denna skog är att den är så tät att produktionen av värdefullt virke väsentligt hämmas. Även i medelålders skog som tidigare är gallrad kan värdeproduktionen främjas genom förnyad gallring. Det kan dock inte sägas att värdeproduktionen i dessa skogar är väsentligt hämmad. För verkställigheten av bestämmelsen i första stycket om röjningsskyldighet har skogsstyrelsen meddelat föreskrifter som anger när sådan skyldighet föreligger och vid vilken tidpunkt röjningen senast skall vara utförd. Den nya bestämmelsen om skyldighet att gallra kommer också att kräva verkställighetsföreskrifter.

Av 10 § lagen följer att det är skogsmarkens ägare som är ansvarig för att gallringen utförs. Underlåter en skogsägare att fullgöra gallringsskyldigheten kan skogsvårdsstyrelsen meddela föreläggande med stöd av 24 §.

Med hänsyn till det stora gallringsbehov som föreligger kan det krävas särskilda föreskrifter för tiden närmast efter ikraftträdandet av den nya bestämmelsen. Ett bemyndigande att meddela sådana föreskrifter har tagits in i övergångsbestämmelserna.

14 §

Skogsmarkens ägare svarar för att slutavverkning bedrivs i lämplig omfattning så att en jämn åldersfördelning av skogen på hans brukningsenhet främjas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om hur stor andel av en brukningsenhets skogsmarksareal som högst får slutavverkas under en viss period och om hur stor andel av arealen som måste slutavverkas under perioden. Sistnämnda andel får inte överstiga hälften av den andel som det är tillåtet att slutavverka.

Skogsvårdsstyrelsen får i särskilda fall medge undantag från första stycket.

Genom ändringen i förevarande paragraf åläggs skogsägarna ett vidgat ansvar vad avser slutavverkningen. Till den tidigare skyldigheten att ransonera den slutavverkningsbara skogen för att främja en jämn åldersfördelning av skogen fogas ett krav på en viss minsta avverkning.

För en närmare beskrivning av den föreslagna avverkningsskyldigheten är det nödvändigt att redovisa huvuddragen i de föreskrifter som skogsstyrelsen har meddelat om ransoneringskyldigheten. De allra minsta brukningsenheterna med en årlig ideal produktion av högst 100 m³sk har helt undantagits från ransoneringskravet. För brukningsenheter med en årlig produktion som överstiger 100 m³sk men är högst 200 m³sk gäller endast den restriktionen att slutavverkning inte får ske om enhetens skogsmarksareal redan till mer än hälften består av kalmark eller skog yngre än 20 år eller kan komma att göra detta efter den tilltänkta avverkningen. För övriga brukningsenheter bestäms den högsta tillåtna årliga slutavverkningsarealen, årsytan, genom att man först beräknar en normalyta. Den ytan får man fram genom att dividera brukningsenhetens skogsmarksareal med den lägsta genomsnittliga omloppstiden för skogen på brukningsenheten, dvs. lägsta tillåtna slutavverkningsålder med tillägg för normal kalmarktid. För att därefter erhålla årsytan korrigeras normalytan med hänsyn till hur stor andel slutavverkningsbar skog som finns på brukningsenheten. Det anses rimligt att slutavverkningarna får bedrivas i en hårdare takt så länge det finns mycket slutavverkningsbar skog på en brukningsenhet. Beräkningen sker med hjälp av korrektionsfaktorer. Om t. ex. den lägsta genomsnittliga omloppstiden är 100 år på en brukningsenhet blir normalytan 1 procent av enhetens skogsmarksareal. Finns det 30 procent slutavverkningsbar skog på brukningsenheten får normalytan korrigeras så att årsytan blir 1,6 procent av skogsmarksarealen. Är andelen slutavverkningsbar skog 50 procent blir årsytan efter korrigering 2,0 procent. Vid 80 procent slutavverkningsbar skog tillåts en årsyta av 2,6 procent. Korrektionsfaktorerna är ett resultat av en skälighetsbedömning.

För att göra det möjligt att genomföra rationella avverkningar på mindre brukningsenheter får på sådana enheter ett antal årsytor sammanföras och avverkas på en gång. Reglerna innebär följande. På brukningsenheter med en ideal årlig produktionsförmåga av mellan 200 m³sk och 3000 m³sk får årsytorna under en tioårsperiod tas ut genom en eller flera avverkningar när som helst under perioden. Perioderna räknas från den 1 januari 1980. På brukningsenheter med en ideal produktionsförmåga om minst 3000 m³sk om året förutsätts slutavverkningen bedrivas så att ungefär lika stora uttag görs varje år.

Som jag har anfört i den allmänna motiveringen leder en inaktivitet i fråga om slutavverkning till en allt skevare åldersfördelning genom att alltmer skog blir slutavverkningsbar på brukningsenheten. En alltför omfattande slutavverkning leder å andra sidan till en ojämnhet av rakt motsatt slag. Ett rimligt minimikrav på avverkning bör sålunda ligga någonstans mellan dessa båda ytterligheter. Jag har dessutom påpekat att avverkningskravet för att främja utvecklingen mot en jämn åldersfördelning bör anpassas till andelen slutavverkningsbar skog på brukningsenheten. I det avseendet bör således samma princip användas som vid bestämmandet av

ransoneringskravet. Jag avser med detta att avverkningskravet skall ställas högre när brukningsenheten har en stor andel slutavverkningsbar skog jämfört med när andelen sådan skog är liten.

Skogsstyrelsens föreskrifter i anslutning till ransoneringsbestämmelsen har utformats med stor frikostighet. Så t. ex. medger de nyss nämnda korrektionsfaktorerna en avsevärd överavverkning i vissa fall. Vidare får, då korrigeringen av normalytan skall göras, som slutavverkningsbar skog räknas även den skog som kommer att bli slutavverkningsbar under tio år framöver. När det gäller att avgöra om avverkningsskyldighet föreligger borde sådan skog inte ingå i bedömningsunderlaget. Det är å andra sidan en fördel om både ransoneringskravet och avverkningskravet bedöms med utgångspunkt i samma basunderlag. Jag anser att detta problem kan lösas genom att skog vars ålder inte överstiger den lägsta tillåtna slutåldern med mer än tio år undantas från kravet på avverkning trots att den ingår i beräkningsunderlaget. Vidare bör avverkningskravet gälla först om den skog som får slutavverkas uppgår till en viss andel av brukningsenhetens skogsmarksareal. Därigenom ges ytterligare utrymme för utnyttjande av möjligheterna till värdeproduktion under ett antal år efter det att ett bestånds lägsta tillåtna slutålder har uppnåtts. Jag finner det rimligt och med hänsyn till önskemålet om en utjämnad åldersfördelning lämpligt att nivån på avverkningskravet bestäms till ungefär hälften av årsytan så som den framkommer efter den nyss nämnda korrigeringen av normalytan. Det innebär med motsvarande exempel som i det föregående en minimiårsyta enligt följande.

På en brukningsenhet med 100 års lägsta genomsnittliga omloppstid och därmed en normalyta av 1 procent skulle den årsyta som minst skall avverkas komma att uppgå till 0,8 procent av brukningsenhetens areal om andelen slutavverkningsbar skog är 30 procent. I exemplet med 50 procent slutavverkningsbar skog blir årsytan 1,0 procent av brukningsenhetens areal. Har, som i det tredje exemplet, brukningsenheten 80 procent slutavverkningsbar skog blir årsytan 1,3 procent.

Som jag nämnt inledningsvis innebär skogsvårdslagens bestämmelser om anläggning av skog i vissa fall en skyldighet att avverka lågproducerande bestånd. Skog som omfattas av dessa bestämmelser bör inte räknas in i bedömningsunderlaget för den nu föreslagna avverkningskyldigheten. Avverkning av sådana lågproducerande bestånd bör därmed inte heller få tillgodoräknas vid en bedömning av huruvida kravet på minimiavverkning har uppfyllts.

För slutavverkning i svårföryngrad skog och skyddsskog krävs skogsvårdstyrelsens tillstånd. Krav på tillstånd för slutavverkning gäller också enligt lagen (1974: 434) om bevarande av bokskog och kan ha föreskrivits med stöd av naturvårdslagen. Det är givet att avverkningskyldigheten bortfaller om sådana tillstånd inte ges. Sådan skog bör då inte heller räknas

som slutavverkningsbar vid beräkning av det avverkningskrav som kan gälla för annan skogsmark som ingår i brukningsenheten.

Avverkningskravet skall inte behöva fullgöras omedelbart genom årliga avverkningar. Det bör vara tillräckligt att kravet blir tillgodosett inom en viss avgränsad tidsperiod. En skogsägare bör således ges möjlighet att samla ihop till en virkeskvantitet som det är ekonomiskt rimligt att avverka på en och samma gång. Vidare bör skogsägarna ges möjlighet att förlägga avverkningarna så att de passar med konjunkturen för skogsindustrin och därmed dess efterfrågan på virke. Jag anser också att periodlängden av praktiska skäl så långt möjligt bör överensstämma med den som gäller enligt ransoneringsbestämmelserna. Som jag har redovisat i det föregående tillämpas därvid tio år för brukningsenheter med en ideal produktionsförmåga lägre än 3 000 m³sk om året. För de större brukningsenheterna är periodens längd i princip ett år. Antalet större brukningsenheter i enskild ägo uppgår till endast ca 1 500. Att bestämma en särskild periodlängd för dessa vore en onödig administrativ omgång. Jag anser mot bakgrund härav att avverkningskravet bör tillgodoses inom tio år när det gäller alla brukningsenheter. För att periodiseringen skall överensstämma med den som gäller för ransoneringskravet bör avverkningskravet första gången vara uppfyllt senast den 1 januari 1990.

I likhet med vad som gäller för ransoneringsreglerna bör det finnas vissa möjligheter att medge undantag från kravet på minimiavverkning. Ett motiv för undantag bör kunna vara att slutavverkningskravet omfattar bestånd med mycket hög värdeproduktion. Ett annat godtagbart skäl för undantag bör vara att avverkningen är så liten att den av ekonomiska skäl bör ske i samverkan med någon granne som först inom något år planerar att avverka. Ett tredje skäl är de särskilda hänsyn till naturvårdens intressen som jag har berört i den allmänna motiveringen.

Lagrådet förordar på anförda skäl att den nyss angivna principen om avverkningssskyldighetens omfattning kommer till uttryck i lagtexten. Jag har inte något att erinra mot att paragrafens andra stycke preciseras närmare på det sätt lagrådet förordar. Jag vill emellertid påpeka att gränsen med nödvändighet blir i viss mån flytande, eftersom avverkningssskyldigheten bestäms till en viss andel av vad som är tillåtet att avverka. Gränsen för den högsta tillåtna avverkningen bestäms i sin tur, enligt givna bemyndiganden, av skogsstyrelsen och det är förutsatt att styrelsen skall anpassa denna gräns bl. a. till förändringar i skogstillståndet. Jag ansluter mig alltså till lagrådets förslag till ändring av andra stycket i paragrafen.

21 a §

För varje brukningsenhet skall finnas en skogsbruksplan med riktlinjer för skogens skötsel på enheten. Planen skall upprättas enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket.

I de föreskrifter, vartill hänvisas i paragrafens första stycke, skall som framgår av den allmänna motiveringen anges minimikraven beträffande skogsbruksplanens innehåll och kvalitet. Dit hör vilket aktualitetskrav som skall ställas. Även om skogsbruksplanerna endast skall gälla som rekommendationer bör de inte få vara alltför gamla. F. n. accepterar skogsstyrelsen i regel inte planer äldre än tio år när bidragsansökningar skall behandlas.

Vidare bör det i föreskrifterna regleras inom vilken tidsrymd skyldigheten att ha en skogsbruksplan skall vara uppfylld. Med 1979 års skogspolitiska beslut startades en s. k. översiktlig skogsinventering i hela landet. Inventeringen skall tjäna som underlag för skogsbruksplaner men också för planering av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet och för samhällsplanering av olika slag. Det är angeläget att inventeringarna kan göras i något snabbare takt än hittills så att upprättandet av skogsbruksplaner underlättas. I fråga om de ekonomiska resurserna till inventeringarna återkommer jag i det följande. Andra begränsningar i planeringsresurserna m. m. gör dock att det kommer att ta flera år innan skogsbruksplaner kan tas fram för hela landet. Utgångspunkten bör vara att alla brukningsenheter skall ha en skogsbruksplan inom tio år. Skogsägaren bör dock vara skyldig att skaffa en skogsbruksplan tidigare om den översiktliga skogsinventeringen för det aktuella området har genomförts.

Jag har i den allmänna motiveringen redovisat i vilka fall det finns anledning att meddela föreskrifter om undantag från kravet på att det skall finnas en skogsbruksplan.

Den skogsägare som inte skaffar sig en skogsbruksplan kan med stöd av 24 § skogsvårdslagen föreläggas att göra detta.

27 §

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket eller 20 § första stycket,

2. bryter mot 12 § eller 13 § första stycket,

3. bryter mot den avverkningsbegränsning som avses i 14 §,

4. bryter mot 19 § första stycket eller mot föreskrift om avverkning som har meddelats med stöd av 19 § andra stycket,

5. bryter mot avverkningsförbud som avses i 25 §,

6. underlåter att fullgöra anmälningskyldighet som har föreskrivits med stöd av 17 §,

7. underlåter att iaktta föreläggande eller bryter mot förbud som har meddelats för att föreskrift enligt 21 § skall efterlevas.

I ringa fall döms ej till ansvar.

Har flera medverkat till gärning som avses i första stycket gäller 23 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken.

Den som har överträtt vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Den föreslagna ändringen av 14 § föranleder en ändring av straffbestämmelserna i förevarande paragraf. Skyldigheten att ransonera den slutavverkningsbara skogen skall liksom hittills vara straffsanktionerad. Underlåter en skogsägare att uppfylla minimikravet på slutavverkning får där emot skogsvårdsstyrelsen gripa in och meddela föreläggande med stöd av 24 § skogsvårdslagen. Motsvarande ingripande får ske om skogsägaren underlåter att gallra.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

2. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva de avvikelser från lagen som kan behövas med hänsyn till övergångssvårigheter som kan föranledas av den genom lagen införda skyldigheten att gallra skog.

4.2 Förslaget till lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark

1 §

Spridning över skogsmark av bekämpningsmedel, avsedda för bekämpning av lövsly, är förbjuden. Detsamma gäller användningen av metoder där enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel.

I överensstämmelse med vad jag har föreslagit i det föregående innehåller bestämmelsen förbud mot kemisk lövslybekämpning. Spridning av bekämpningsmedel över skogsmark är således förbjuden, oavsett om den sker från luften eller från marken.

Förbudet omfattar även sådan spridning av bekämpningsmedel som innebär att enskilda trädstammar behandlas med medlen i fråga (fickning, stubbehandling och liknande metoder).

Begreppet bekämpningsmedel används i lagen i samma betydelse som i kungörelsen (1973: 334) om hälso- och miljöfarliga varor. Med begreppet skogsmark avses skogsmark i skogsvårdslagens (1979: 429) mening.

2 §

Skogsvårdsstyrelsen får, om inte annat följer av 3 §, medge undantag från 1 § om kravet enligt 7 § skogsvårdslagen (1979: 429) i fråga om återväxt av skog inte rimligen kan tillgodoses genom röjning med mekaniska metoder. Vid bedömningen skall hänsyn tas till skogsmarkens läge och beskaffenhet, skogsbeståndets sammansättning, arbetarskyddet och tillgången på arbetskraft.

Ett medgivande om undantag skall förenas med de villkor som behövs till skydd för naturmiljön.

I paragrafens första stycke anges under vilka förutsättningar dispens kan medges från spridningsförbudet. Frågan har behandlats i den allmänna motiveringen.

Undantag får inte medges i fråga om områden inom vilka totalförbud

mot spridning av lövbekämpningsmedel gäller på grund av kommunens beslut enligt 3 §. För att undantag från spridningsförbudet skall kunna medges inom övriga områden inom kommunen krävs att det är nödvändigt att ta bort lövvegetationen för att i enlighet med kravet i 7 § skogsvårdslagen (1979:429) trygga återväxten av skog av tillfredsställande tæthet och beskaffenhet i övrigt. Det krävs vidare att lövröjning inte rimligen kan ske med mekaniska metoder med hänsyn till beståndssammansättningen, terrångförhållandena och det geografiska låget. Åven tillgången på arbetskraft, som kan utföra röjning med mekaniska metoder, och arbetarskyddsaspekter måste som jag tidigare har anfört beaktas.

Av paragrafens andra stycke framgår att dispens från spridningsförbudet får förenas med de villkor som behövs för att tillvarata naturvårdens intressen. Villkoren kan avse begrånsningar i spridningen av bekämpningsmedel i förhållande till exempelvis vattendrag, skogsbryn eller mindre lokaler med sällsynta växter.

Sjålvfallet bör, i enlighet med vad som i övrigt gäller på produktkontrollens område, någon ersåttning inte utgå i de fall tillstånd till spridning vågras.

Enligt lagrådet är det i någon mån oklart om paragrafen medger att hänsyn tas också till friluftslivets intressen. Lagrådet påpekar att när det gäller skydd för naturmiljön med stöd av naturvårdslagen kan man också ta hänsyn till naturmiljöns betydelse för friluftslivet (prop. 1974: 166 s. 98 f). Jag vill bekråfta att avsikten är att, på samma sätt som enligt naturvårdslagen, hänsyn kan tas åven till naturmiljöns betydelse för friluftslivet. Jag anser inte att det finns skål att förtydliga lagtexten i detta hänseende.

Av vad jag anför i anslutning till 5 § framgår att avsikten är att de föreskrifter som behövs för att tillgodose rennåringens intressen i första hand skall regleras med stöd av lagstiftningen om hälso- och miljofarliga varor. Det finns därför inte heller anledning att i paragrafen särskilt ange rennåringens intressen.

3 §

Kommunfullmäktige kan besluta att undantag enligt 2 § inte får medges i fråga om områden inom kommunen, om detta framstår som påkallat med hänsyn till områdes betydelse för friluftslivet, naturvården, den lokala befolkningens trivsel eller annat kommunalt intresse.

Av paragrafen, som jag har utformat enligt lagrådets förslag, framgår att förbudet mot spridning av lövbekämpningsmedel blir indispensabelt för andra ändamål ån vetenskaplig prövning (jämför 4 §) inom de områden som kommunen beståmmer. Det innebär dock inte att ett beslut om dispens enligt 2 § för ett visst område upphör att gålla om kommunen senare förbjuder spridning över området i fråga.

Kommunen bör på lämpligt sätt märka ut på karta de områden som

omfattas av kommunens förbud mot spridning. För att skogsvårdsstyrelsen skall få kännedom om de områden, inom vilka detta förbud gäller, bör kommunen sända en avskrift av beslutet till skogsvårdsstyrelsen.

4 §

Produktkontrollnämnden får medge undantag från 1 §, om det behövs för vetenskaplig prövning.

Paragrafen motsvarar 3 § lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark.

5 §

Särskilda bestämmelser finns om registrering av bekämpningsmedel och om medlens användning.

Den lagstiftning som åsyftas är främst lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor liksom även arbetsmiljölagstiftningen.

Kungörelsen om hälso- och miljöfarliga varor (1973:334) innehåller generella föreskrifter om registrering av bekämpningsmedel. Av dessa föreskrifter framgår bl. a. vilka möjligheter som produktkontrollnämnden har att i samband med registreringen meddela föreskrifter och villkor för medlens användning. Dessutom har produktkontrollnämnden fått bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter i fråga om spridning av bekämpningsmedel.

Skogsvårdsstyrelsens prövning av dispensärenden måste ske med beaktande av bl. a. de särskilda föreskrifter som utfärdats till skydd för rennäringens intressen. Bl. a. har skogsstyrelsen utfärdat allmänna råd om skogsbrukets hänsynstagande till rennäringen (SKSFS 1982:2). Vidare bör produktkontrollnämnden, på motsvarande sätt som har gällt t. o. m. utgången av år 1982, med stöd av kungörelsen (1973:334) om hälso- och miljöfarliga varor meddela de ytterligare föreskrifter om spridning av bekämpningsmedel som behövs för att tillgodose rennäringens intressen.

6 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 § eller åsidosätter villkor som har meddelats vid medgivande av undantag enligt 2 eller 4 § döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Påföljdsbestämmelsen har anpassats till motsvarande bestämmelser i lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor.

7 §

Skogsvårdsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos skogsstyrelsen genom besvär.

Beslut av skogsstyrelsen eller produktkontrollnämnden får överklagas hos regeringen genom besvär.

Ikraftträdandebestämmelserna

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984 då lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark skall upphöra att gälla. Undantag som meddelats enligt 3 § sistnämnda lag eller motsvarande äldre bestämmelser skall gälla även efter den nya lagens ikraftträdande.

Före den 1 april 1984 får undantag enligt 2 § inte medges, om inte kommunfullmäktige dessförinnan har prövat den fråga som avses i 3 §.

Undantag enligt 2 § från spridningsförbudet i den gällande lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark eller motsvarande äldre bestämmelser torde vanligen medges endast för ett år i taget. Om i något undantagsfall en dispens har lämnats för tiden efter utgången av år 1983 framgår motsatsvis av första stycket i ikraftträdandebestämmelserna att den förlorar sin giltighet fr. o. m. den 1 januari 1984.

Som framgår av andra stycket är skogsvårdsstyrelsen förhindrad att före den 1 april 1984 medge undantag från spridningsförbudet inom andra kommuner än de som dessförinnan hunnit fatta beslut enligt 3 §. Skogsvårdsstyrelsen får alltså inte medge dispens från spridningsförbudet under den tid som kommunerna beräknas behöva för att fatta erforderliga beslut enligt 3 §. En kommun som redan under första året som lagen tillämpas vill förhindra spridning av bekämpningsmedel över vissa områden måste alltså fatta beslut härom före den 1 april 1984. Om kommunen efter nämnda tidpunkt ändrar ett tidigare beslut eller fattar ett nytt beslut enligt 3 § påverkas inte de dispenser som skogsvårdsstyrelsen kan ha meddelat dessförinnan.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta följande av lagrådet granskade lagförslag med vidtagna ändringar, nämligen

1. lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429),
2. lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark,
3. lag om ändring i lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

6 Anslagsfrågor för budgetåret 1983/84

I prop. 1982/83: 100 (bil. 11 s. 48) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1983/84 under angivna anslagsrubriker beräkna följande belopp.

- D 5. Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar 46 000 000 kr.

D 6. Bidrag till skogsvård m. m. 295 000 000 kr.

D 7. Stöd till byggande av skogsvägar 50 000 000 kr.

Jag anhåller att nu få anmäla bl. a. dessa frågor:

NIONDE HUVUDTITELN

D. SKOGSBRUK

D 1. Skogsstyrelsen

I prop. 1982/83: 100 (bil. 11 s. 44) har regeringen under denna rubrik föreslagit att 27 056 000 kr. anvisas till skogsstyrelsen för budgetåret 1983/84.

Jag har nyss redogjort för den betydelse som skogsstyrelsens s. k. prognosverksamhet har för utformningen, tillämpningen och uppföljningen av skogspolitiken. Prognosverksamheten organiserades efter beslut av regering och riksdag på mitt förslag fr. o. m. den 1 juli 1976 (prop. 1975/76: 132, JoU 1975/76: 41, rskr 1975/76: 333). Ett av de viktigaste inslagen i prognosverksamheten är långsiktiga avverkningsberäkningar grundade på bl. a. de uppgifter om våra skogar som registreras vid riksskogstaxeringen. Avverkningsberäkningarna är mycket kostsamma. Mot den bakgrunden anförde jag i nämnda proposition att en mer fullständig redovisning som behövs för samhällets del bör göras ungefär vart femte år.

Skogsstyrelsen har i skrivelse den 23 december 1982 anfört att det nu är lämpligt att påbörja arbetet med en ny virkesbalansutredning. I detta arbete skulle ingå förutom nya avverkningsberäkningar utförda med hjälp av ett nytt beräkningssystem och grundade på nya data även en inventering av sågverksindustrin och en totalbedömning av virkesbehovet för skogsindustrin och för andra användare. Vidare är avsikten att göra samhällsekonomiska analyser av olika slag.

Kostnaderna för arbetet som beräknas vara slutfört vid slutet av år 1985 skall täckas från detta anslag. Det räcker emellertid inte till för avverkningsberäkningarna. Sammanlagt för budgetåren 1983/84 - 1985/86 beräknas medelsbehovet för avverkningsberäkningarna till 3 550 000 kr. varav 1 600 000 kr. för nästa budgetår. Mot bakgrund härav behöver ytterligare 1,6 milj. kr. tillföras ifrågavarande anslag.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Skogsstyrelsen* för budgetåret 1983/84 utöver i prop. 1982/83: 100 bil. 11 föreslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 1 600 000 kr.

D 3. Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter

I prop. 1982/83: 100 (bil. 11 s. 47) har regeringen under denna rubrik föreslagit att 115 962 000 kr. anvisas till skogsvårdsstyrelsernas myndighetsuppgifter. Under rubriken Skogsvårdsstyrelserna (s. 44 - 46) har jag redovisat att skogsstyrelsen har föreslagit att samhället skall bekosta en handlingsinriktad avverkningsrådgivning i form av utsyning av skog. Kostnaderna härför beräknar skogsstyrelsen till ca 25 milj. kr. Den plan för skogsvårdsstyrelsernas samlade verksamhet under budgetåret 1983/84 som jag har redovisat under samma rubrik är mot bakgrund av de förslag jag nu lägger fram betecknad som preliminär.

Det omedelbara behovet av ett aktivare skogsbruk inkl. tillämpningen av de bestämmelser som jag har förordat i det föregående kräver ett ökat engagemang för skogsvårdsstyrelserna i form av information samt rådgivning och tillsyn i direkt kontakt med skogsägarna. Jag föreslår mot bakgrund härav att skogsvårdsstyrelserna tillförs medel för ytterligare ca 7 000 tjänstgöringsdagar utöver vad jag tidigare har beräknat. Jag beräknar kostnaderna härför till 10 milj. kr. Däremot är jag inte beredd att förorda en av staten finansierad utsyning av skog. Enligt min mening står kostnaderna för utsyningen inte i rimlig proportion till den effekt som kan väntas.

Vad jag nu har förordat och vad jag föreslår i det följande om det statliga stödet till skogsbruket innebär att skogsvårdsstyrelsernas samlade verksamhet kommer att förändras i förhållande till vad som anges i den nämnda preliminära planen. Jag bedömer omfattningen till sammanlagt ca 795 milj. kr. varav uppdragsverksamhet 630 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Skogsvårdsstyrelserna: Myndighetsuppgifter* för budgetåret 1983/84 utöver i prop. 1982/83: 100 bil. 11 föreslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 10 000 000 kr.

D 5. Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar

1981/82 Utgift	18 504 058	Reservation	22 745 941
1982/83 Anslag	46 000 000		
1983/84 Förslag	44 700 000		

Över anslaget anvisas medel främst för nyinvesteringar i skogsvårdsstyrelsernas uppdragsverksamhet och i frö- och plantverksamheten.

Skogsstyrelsen

Investeringarna i *uppdragsverksamheten* har under budgetåret 1981/82 uppgått till närmare 13 milj. kr. varav ca 850 000 kr. täckts av ifrågavarande anslag. Några större förändringar planeras inte för innevarande budgetår. För budgetåret 1983/84 planeras investeringar till en kostnad av ca

18,5 milj. kr. varav ca 3,7 milj. kr. bör täckas från i frågavarande anslag. De senare är avsedda för möbler, kontorsmaskiner, skogsredskap, fordon och personalvagnar samt för byggnadsarbeten.

Investeringarna i *frö- och plantverksamheten* under budgetåret 1981/82 som har finansierats över detta anslag har uppgått till ca 32 milj. kr. För innevarande budgetår planeras investeringar för sammanlagt ca 41,5 milj. kr. varav 36,6 milj. kr. från detta anslag. För budgetåret 1983/84 planeras investeringar för ca 45 milj. kr. varav ca 37 milj. kr. från detta anslag. Mer än hälften härav är avsedd för nya plantskolor och förvaringsutrymmen för plantor.

Över anslaget anvisas även medel för bidrag till anläggning av skogsfröplantager. För detta ändamål behövs oförändrat 5 milj. kr.

Sammanlagt föreslår skogsstyrelsen att anslaget tas upp med 45,3 milj. kr. för nästa budgetår.

Föredragandens överväganden

Skogsstyrelsens plan för investeringar i frö- och plantverksamheten, vilken jag i huvudsak kan godta, innebär en fortsatt anpassning till kraven på högvärdigt plantmaterial till acceptabla priser. Planen förutsätter en fortsatt, nödvändig strukturrationalisering.

Skogsstyrelsen har i samråd med byggnadsstyrelsen utformat en principöverenskommelse om förvaltningen av skogsvårdsstyrelsernas kontorsfasigheter m. m. Överenskommelsen innebär bl. a. att byggnadsstyrelsen övertar ansvaret för skogsvårdsstyrelsernas regionkontor. Härav följer att investeringar för det ändamålet inte kommer att finansieras över detta anslag. Vid min beräkning av medel för investeringar i uppdragsverksamheten har jag gjort en mindre justering med hänsyn till att vissa investeringar har tidigare lagts i sysselsättningsfrämjande syfte.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Skogsvårdsstyrelserna: Investeringar* för budgetåret 1983/84 anvisa ett reservationsanslag av 44 700 000 kr.

D 6. Bidrag till skogsvård m. m.

1981/82 Utgift	155 740 668
1982/83 Anslag	295 000 000
1983/84 Förslag	300 000 000

Från anslaget bekostas bidrag till särskilda skogsvårdsåtgärder inom det skogliga stödområdet, skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd, dikning, tillvaratagande av klenvirke, skogsbruksplaner och åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter. Vidare bekostas översiktliga

skogsinventeringar från anslaget. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1979:792) om statligt stöd till skogsbruket (ändrad senast 1982:961) och kungörelsen (1974:472) om statsbidrag till skogsvård i norra Sverige (omtryckt 1979:793, ändrad 1982:982).

	1982/83	Beräknad ändring 1983/84	
		Skogsstyrelsen	Föredraganden
Rambelopp			
1. Särskilda skogsvårdsåtgärder inom det skogliga stödområdet	120 000 000	-	+ 10 000 000
2. Skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd	195 000 000	-	-
3. Dikning	8 000 000	-	-
4. Tillvaratagande av klenvirke	40 000 000	-	-40 000 000
5. Skogsbruksplaner	5 500 000	-	- 5 500 000
6. Översiktliga skogsinventeringar	16 000 000	+12 000 000	+12 000 000
	384 500 000	+12 000 000	-23 500 000
Anslag	295 000 000	+ 5 000 000	+ 5 000 000

Skogsstyrelsen

De för budgetåret 1981/82 tillgängliga rambeloppen för bidrag till skogsvård har inte utnyttjats helt. Det tillfälliga stödet till återväxtåtgärder i den inre zonen av stödområdet har inte utnyttjats fullt ut. Verksamheten med skogsodling efter avverkning av lågproducerande bestånd har tredubblats men ändå inte kommit upp till den nivå som rambeloppet medger. Genom en sänkning av bidragsprocenten till dikning har verksamheten kunnat hållas på ungefär oförändrad nivå. Ramen för klenvirkesbidrag har inte förbrukats helt. Motsvarande gäller skogsbruksplaner där verksamheten trots personalbrist i samband med omorganisationen ökat med 25%. Översiktliga skogsinventeringar har av samma skäl inte kunnat göras i planerad omfattning. Uttryckt i areal har bidragen disponerats enligt följande.

Återväxtåtgärder	41 700 ha
Röjning	59 500 ha
Gallring	375 ha
Åtgärder i lågproducerande bestånd	39 500 ha
Skogsdikning	20 600 ha
Skogsbruksplaner	418 700 ha
Klenvirkesstöd	53 700 ha

Därutöver har för bekämpning av granbarkborren utnyttjats 14,5 milj.kr.

För innevarande budgetår kommer bidragsramarna för åtgärder i lågproducerande bestånd och för klenvirke sannolikt inte att utnyttjas helt.

Dikningsverksamheten kan stödjas i något mindre omfattning än föregående år. I övrigt sker inga förändringar.

För nästa budgetår föreslår styrelsen att ramen för översiktliga skogsinventeringar räknas upp med 12 milj. kr. till 28 milj. kr. I övrigt föreslås oförändrade ramar. Sammanlagt bör rambeloppet således bestämmas till 396,5 milj. kr. Utbetalningen under anslaget beräknas till 300 milj. kr.

Skogsstyrelsen har i särskild skrivelse den 6 september 1982 på regeringens uppdrag redovisat en utvärdering av de tidsbegränsade stöden för tillvaratagande av klenvirke och för återväxtåtgärder på enskilda skogsmarker i Norrlands inland. Stöden infördes efter beslut av riksdagen år 1981 (prop. 1980/81: 136, JoU 1980/81: 25, rskr 1980/81: 295). När det gäller klenvirkesstödet bedömer styrelsen att det har haft viss avsedd effekt och att intresset för ett ökat tillvaratagande av klenved har stigit hos privata mindre skogsägare. Styrelsen anser att intresset nu har nått en sådan nivå att marknadskrafterna och nya avverkningsmetoder har större betydelse totalt sett än ett specifikt klenvirkesstöd.

I fråga om det särskilda stödet till återväxtåtgärder i Norrlands inland anser skogsstyrelsen att effekterna är svåra att värdera efter så kort tid som drygt ett år. Styrelsen bedömer att stödets effekt på avverkningen under denna tid sannolikt har varit måttlig. Styrelsen föreslår att stödformen bör få tillämpas tills vidare utan tidsbegränsning och att effekterna utvärderas efter några år.

Föredragandens överväganden

Nu gällande grunder för det statliga ekonomiska stödet till skogsbruket godkändes av riksdagen år 1979 (prop. 1978/79: 110, JoU 1978/79: 30, rskr 1978/79: 387). Utgångspunkten är att skogsbruket i princip skall vara självfinansierat. Så t. ex. skall de grundläggande krav som ställs enligt skogsvårdslagstiftningen alltid tillgodoses utan statligt stöd. I de fall då det är ett samhällsintresse att få till stånd en skogsvård som går utöver dessa krav bör emellertid statligt stöd kunna ges. Särskilt framträdande är därvid de regionalpolitiska motiven. Det statliga stödet skall rent allmänt inriktas mot sådana åtgärder som från samhällets synpunkt är angelägna men som för skogsägaren ger avkastning först i en förhållandevis avlägsen framtid. Regionalpolitiska skäl har ansetts tala för statligt stöd till bl. a. vissa åtgärder som i och för sig kan vara föreskrivna i skogsvårdslagstiftningen men som med hjälp av stöd kan bli utförda på ett kvalitativt bättre sätt.

Stöd i form av bidrag kan utgå till skogsdikning, återväxtåtgärder, viss röjning, viss annan avverkning, tillvaratagande av klenvirke och till skogsbruksplaner. Samtliga dessa bidrag finansieras över detta anslag som också finansierar de översiktliga skogsinventeringarna.

Bidragen är differentierade på så sätt att högre bidrag kan utgå i ett särskilt skogligt stödområde som dessutom är indelat i två zoner, en inre och en yttre. Utgångspunkten för stödområdesindelningen har varit en

sammanvägning av de biologiska och ekonomiska förutsättningarna för skogsbruk och regionalpolitiska motiv.

En utgångspunkt år 1979 för förslaget om statligt stöd till skogsvård var att någon skillnad inte skulle göras mellan olika skogsägargrupper i fråga om möjlig bidragsprocent. En annan var att gamla stödformer skulle upphöra omedelbart. Genom riksdagens beslut kom emellertid vissa differentierade stöd att bestå samtidigt som en äldre stödområdesindelning skulle behållas t. o. m. budgetåret 1983/84. Bestämmelserna om dessa stöd finns i en särskild författning, nämligen kungörelsen (1974: 472) om statsbidrag till skogsvård i norra Sverige (bidragen 13, 14 och 15 i följande sammanställning).

Genom riksdagens beslut våren 1981 infördes som jag tidigare har redovisat två nya, tidsbegränsade stödformer, nämligen klenvirkesstödet om 40 milj. kr. och stödet till återväxtåtgärder i Norrlands inland om 35 milj. kr. Det senare (bidraget 12) förbehölls fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser i stödområdets inre zon och differentierades dessutom ytterligare. Hösten 1981 beslutade riksdagen om en förstärkning av stödet till avveckling av gles skog. Beslutet innebar bl. a. en höjning av bidragsprocenten och en differentiering mellan ägargrupper (bidragen 2 och 3).

Följande sammanställning visar de olika formerna av statsbidrag till skogsvården.

	Skogs- ägare	Högsta bidragsprocent		
		I stödområdets inre zon	yttre zon	Övr. landet
<i>Ej tidsbegränsat stöd</i>				
1. Skogsdikning	alla	50	50	50
2. Återväxtåtgärder efter avverkning av gles m. m. skog	enskilda	90-70	70	50
	övriga	70	70	50
3. D:o täckning av avverk- ningsförlust	alla	100	100	100
4. Försenade eller komplet- terande återväxtåtgärder	alla	50	30	—
5. Eftersatt röjning	alla	50	30	—
6. Täckning av gallrings- förlust	alla	100	100	—
7. Återväxtåtgärder efter normal avverkning	alla	50	—	—
8. Hjälpplantering efter sork- och kaninskador	alla	70-90	70-90	—
9. Bekämpning av insekter	alla	Anvisas särskilt		
10. Skogsbruksplaner	enskilda	50	50	50

	Skogs- ägare	Högsta bidragsprocent		
		I stödområdets inre zon	yttre zon	Övr. landet
<i>Tidsbegränsat stöd</i>				
11. Tillvaratagande av klen- virke	alla	30	30	30
12. Återväxtåtgärder efter avverkning senare än 1980	enskilda	90-60	—	—
13. Försenade och komplet- terande återväxtåtgärder efter avverkning av tras- och restskog	enskilda	70	—	—
	övriga	60	—	—
14. Eftersatt röjning	enskilda	70	—	—
	övriga	60	—	—
15. Viss dikning	enskilda	70	—	—
	övriga	60	—	—

Min redovisning av det statliga stödet till skogsvården visar att det finns all anledning att förenkla det och göra en utmönstring av vissa stödformer. En första åtgärd bör vara att slopa samtliga tidsbegränsade stöd. Tidsbegränsade stöd snedvrider planeringen inom skogsbruket, kan ge effekter i felaktig tid och vållar stort administrativt besvär för skogsvårdsmyndigheten. Genom att slopa stödformerna 11 – 15 i min sammanställning försvinner dessutom en föråldrad stödområdesgräns. En sådan förenkling ger även bättre överskådlighet för alla berörda parter. Överlappande stödformer slopas. Därtill kommer att ytterligare ett mål nås, nämligen att så långt det är rimligt minska differentieringen mellan olika ägargrupper. När det särskilt gäller klenvirkesstödet hänvisar jag till skogsstyrelsens bedömning att verksamheten nu bör kunna fortgå utan statligt stöd. Frågan om statsbidrag till återväxtåtgärder i Norrlands inland tar jag upp i det följande.

Av de återstående stödformerna finns det ytterligare två som bör utmönstras. Jag avser bidragen till täckning av förluster i samband med avverkning av glesa skogar och gallring (bidrag 3 och 6 i sammanställningen). Det förstnämnda blir i stort sett aldrig aktuellt, det senare har utnyttjats i mycket obetydlig omfattning.

Slutligen bör bidraget till skogsbruksplaner slopas. Detta bidrag utgör numera en obetydlig stimulans. Därtill kommer att mitt förslag om skyldighet att inneha skogsbruksplan gör det onödigt att behålla ett strikt stimulansmedel för ändamålet. Genom att de översiktliga skogsinventeringarna utgör underlag för skogsbruksplaner kommer kostnaderna för planerna att indirekt subventioneras. För s. k. naturvårdsinriktade skogsbruksplaner bör bidrag dock kunna utgå även i fortsättningen. Sådana bidrag bör belasta rambeloppet för de översiktliga inventeringarna. Jag återkommer strax till mina förslag om inventeringarna.

Återstående bidragsformer bör behållas (bidragen 1, 2, 4, 5, 7, 8 och 9 i

sammanställningen). I fråga om bidraget till återväxtåtgärder efter avverkning av gles skog bör dock den högsta möjliga bidragsprocenten i den svårförnygrade delen av stödområdets inre zon uppgå till 90 för alla skogsägare. I sammanhanget vill jag nämna att det på olika sätt har uttryckts farhågor för att naturvårdens intressen inte skall kunna beaktas vid ställningstagande till enskilda bidragsfrågor som rör de glesa skogarna. Jag vill emellertid erinra om att man i fråga om en stor del av bidragsbesluten utgår från de s. k. översiktliga skogsinventeringarna som pågår. I samband med inventeringarna aktualiseras naturvärdena. Det förekommer givetvis ansökningar om bidrag till objekt inom områden som inte har inventerats. Rambeloppet för detta bidrag bör mot bakgrund härav i viss omfattning kunna utnyttjas för att bekosta undersökningar av naturvärdena hos aktualiserade bidragsobjekt då osäkerhet om dessa värden råder. Härigenom blir det möjligt att i ökad utsträckning förena naturvårdens och skogsbrukets intressen samtidigt som handläggningen av bidragsfrågorna underlättas.

Det generella bidraget till återväxtåtgärder (bidraget 7 i sammanställningen) bör i fortsättningen inom de svårförnygrade områdena av stödområdets inre zon kunna uppgå till högst 90 % för enskilda skogsägare och högst 50 % för övriga. I resten av den inre zonen bör bidraget för alla kunna uppgå till högst 50 %. Det generella bidraget bör förbehållas återväxtåtgärder på områden som har slutavverkats efter utgången av år 1980. Förändringarna bör genomföras fr. o. m. nästa budgetår. Jag har för avsikt att senare föreslå regeringen att det i förordningen (1979:792) om statligt stöd till skogsbruket uttryckligen anges att hänsyn till naturvårdens och andra allmänna intressen skall tas i samband med beslut om de stöd förordningen avser.

Sammanfattningsvis innebär mina förslag en väsentlig förenkling av det statliga stödet till skogsvård genom en halvering av antalet stödformer och en minskad differentiering mellan ägargrupper.

När det gäller de översiktliga skogsinventeringarna har jag i det föregående redovisat deras betydelse. Med hänsyn till behovet av bl. a. underlag för nya skogsbruksplaner bör resurserna för inventeringarna ökas. Samtidigt bör alla möjligheter tas tillvara för att sänka kostnaderna för insamling av data. Ett led i en sådan rationalisering är utnyttjandet av lämpligt kartmaterial. Statens lantmäteriverk arbetar f. n. i samråd med bl. a. skogsstyrelsen med en långsiktplan för kartframställning som bör kunna förbättra förutsättningarna för de översiktliga skogsinventeringarna.

I min föredragning till regeringens förslag om utveckling i Norrbotten (prop. 1982/83: 120 bil. 3 s. 1) förordade jag att extra insatser görs under en treårsperiod för skogsbruket i Norrbotten, bl. a. i form av ett utökad bidragsbelopp för återväxtåtgärder efter avverkning. Bidragsramen för särskilda skogsvårdsåtgärder inom det skogliga stödområdet bör mot bakgrund härav ökas med 10 milj. kr.

Med hänvisning till sammanställningen över rambeloppen för olika ändamål föreslår jag att för budgetåret 1983/84 tas upp en sammanlagd ram av 361 milj. kr. för bidrag till skogsvård m.m. Regeringen bör kunna jämka fördelningen mellan de olika ändamålen. För utbetalning under anslaget beräknar jag 300 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag har förordat om det statliga ekonomiska stödet till skogsvård m. m.,
2. medge att under budgetåret 1983/84 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 361 000 000 kr. till skogsvård m. m.,
3. till *Bidrag till skogsvård m. m.* för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 000 kr.

D 7. Stöd till byggande av skogsvägar

1981/82 Utgift	54 969 330
1982/83 Anslag	50 000 000
1983/84 Förslag	50 000 000

Från anslaget bekostas statsbidrag till byggande av skogsvägar enligt förordningen (1979: 792) om statligt stöd till skogsbruket (ändrad senast 1982: 961).

	1982/83	Beräknad ändring 1983/84	
		Skogsstyrelsen	Före- draganden
Rambelopp			
1. Skogsvägbyggnadsföretag i det skogliga stöd- områdets inre zon	22 000 000	+ 8 000 000	+5 000 000
2. Skogsvägbyggnadsföretag utanför det skogliga stöd- områdets inre zon	28 000 000	+22 000 000	—
	50 000 000	+30 000 000	+5 000 000
Anslag	50 000 000	+25 000 000	—

¹ Därtill har tagits upp ytterligare 15 milj. kr. i sysselsättningsfrämjande syfte.

Skogsstyrelsen

Under budgetåret 1981/82 har vägbyggnadsarbeten startats med stöd från detta anslag till en summa av 75 milj. kr. Därutöver har bidrag beviljats med 9 milj. kr. till arbeten som startas under hösten 1982. Till arbeten som bedrivs som beredskapsarbeten har därutöver beviljats bidrag med 4 milj. kr. Sammanlagt har under budgetåret 1981/82 bidrag sålunda beviljats till byggande av 1 557 km skogsbilvägar vilket är den största omfattningen verksamheten har haft under den senaste tioårsperioden.

Tillgång till väg är en grundläggande förutsättning för att skogsbruk skall kunna bedrivas. Skogsstyrelsens nya långtidsplan visar att ca 4,6 milj. ha ligger utanför normalt verkningsdjup för befintliga vägar. Dessa avläggset belägna skogar ligger i huvudsak i norra Sverige och har stora förråd av avverkningsmogen skog. Ca 49 000 km av befintliga vägar är smala och krokiga och medger inte trafik med rationella fordonsekipage. Vägarnas bärighet är i vissa län inte heller tillräcklig.

Det statliga stödet till skogsvägar är ett synnerligen effektivt skogspolitiskt medel. Styrelsen föreslår därför att den sammanlagda bidragsramen för nästa budgetår utökas till 80 milj. kr. och att uppdelningen av rambeloppet på två geografiska områden slopas. Om en sammanslagning inte kan bifallas bör rambeloppet för stödområdets inre zon fastställas till 30 milj. kr. Av den förstnämnda ramen bör 100 000 kr. få disponeras för vägtekniska försök.

För kreditgarantier, som under det senaste budgetåret beviljades med 2 milj. kr., föreslås en ram av oförändrat 11 milj. kr.

Utbetalningarna under anslaget beräknas till 75 milj. kr.

Föredragandens överväganden

Genom beslut i april och september 1982 har med stöd av regeringens finansfullmakt sammanlagt 24 milj. kr. ställts till förfogande i sysselsättningsfrämjande syfte för bidrag till skogsvägbyggnad under innevarande budgetår. Sammanlagt uppgår anslaget alltså till 74 milj. kr.

Det förslag om extra insatser för skogsbruket i Norrbottens län som jag hänvisade till nyss under punkten D 6 omfattar också det statliga stödet till byggande av skogsvägar. Jag förordar mot bakgrund härav att bidragsramen för skogsvägbyggnadsföretag i det skogliga stödområdets inre zon ökas med 5 milj. kr. under en treårsperiod.

Med hänsyn till skogsvägarnas betydelse för virkesförsörjningen totalt sett bör verksamheten för nästa budgetår planeras för en omfattning motsvarande ett bidragsbelopp av ca 75 milj. kr. Härav bör projekt motsvarande ca 20 milj. kr. hållas i reserv för eventuella sysselsättningsskapande åtgärder.

Med hänvisning till sammanställningen föreslår jag att för budgetåret 1983/84 tas upp en sammanlagd ram av 55 milj. kr. för bidrag till byggande av skogsvägar. Jag har därvid tagit hänsyn till behovet av medel för vägtekniska försök. Regeringen bör kunna jämka fördelningen mellan de båda ändamålen. För utbetalning under anslaget beräknar jag 50 milj. kr.

Jag föreslår vidare att under budgetåret 1983/84 statlig garanti för lån till skogsvägbyggnadsföretag får lämnas intill ett belopp av 11 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. medge att under budgetåret 1983/84 statsbidrag beviljas med sammanlagt högst 55 000 000 kr. till byggande av skogsvägar,
2. medge att under budgetåret 1983/84 statlig garanti lämnas för lån

till byggande av skogsvägar med sammanlagt högst 11 000 000 kr.,

3. till *Stöd till byggande av skogsvägar* för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 000 kr.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Till lagrådet remitterade lagförslag

1 Förslag till

Lag om ändring i skogsvårdslagen (1979: 429)

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979: 429)
dels att 9, 14 och 27 §§ skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 21 a §, samt närmast före
 21 a § en ny rubrik av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Röjning av plantskog eller ungskog skall ske, när skogen är så tät eller av sådan beskaffenhet i övrigt att produktionen av värdefullt virke väsentligt hämmas.

Om skogen är nära gallringsbar ålder, får skogsvårdsstyrelsen i särskilda fall medge att röjningen ersätts med tidig gallring.

Gallring av skog skall ske, när skogen är så tät att produktionen av värdefullt virke väsentligt hämmas.

14 §

Skogsmarkens ägare svarar för att slutavverkning bedrivs så att en jämn åldersfördelning av skogen på hans brukningsenhet främjas.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om hur *stor andel* av en brukningsenhets skogsmarksareal som *årligen eller eljest periodvis* får slutavverkas.

Skogsmarkens ägare svarar för att slutavverkning bedrivs *i lämplig omfattning* så att en jämn åldersfördelning av skogen på hans brukningsenhet främjas.

Regeringen eller *den* myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om hur *stora andelar* av en brukningsenhets skogsmarksareal som *minst skall och högst får* slutavverkas *under en viss period*.

Skogsvårdsstyrelsen får i särskilda fall medge undantag från första stycket.

Skogsbruksplan

21 a §

För varje brukningsenhet skall finnas en skogsbruksplan med riktlinjer för skogens skötsel på enheten. Planen skall upprättas enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket.

27 §

Till böter döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

1. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket eller 20 § första stycket,

2. bryter mot 12 §, 13 § första stycket eller 14 § första stycket,

3. bryter mot 19 § första stycket eller mot föreskrift om avverkning som har meddelats med stöd av 19 § andra stycket,

4. bryter mot avverkningsförbud som avses i 25 §,

5. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 17 §,

6. underlåter att iakttä föreläggande eller bryter mot förbud som har meddelats för att föreskrift enligt 21 § skall efterlevas.

I ringa fall döms ej till ansvar.

Har flera medverkat till gärning som avses i första stycket gäller 23 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken.

Den som har överträtt vitesföreläggande eller vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

2. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva de avvikelser från lagen som kan behövas med hänsyn till övergångssvårigheter som kan föranledas av den genom lagen införda skyldigheten att gallra skog.

2 Förslag till

Lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Spridning över skogsmark av bekämpningsmedel, avsedda för bekämpning av lövsly, är förbjuden. Detsamma gäller användningen av metoder där enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel.

2 § Skogsvårdsstyrelsen får, om inte annat följer av 3 §, medge undantag

Till böter döms den som uppsåtligt eller av oaktsamhet

1. bryter mot föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket eller 20 § första stycket.

2. bryter mot 12 § eller 13 § första stycket.

3. bryter mot den avverkningsbegränsning som avses i 14 §,

4. bryter mot 19 § första stycket eller mot föreskrift om avverkning som har meddelats med stöd av 19 § andra stycket,

5. bryter mot avverkningsförbud som avses i 25 §

6. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 17 §.

7. underlåter att iakttä föreläggande eller bryter mot förbud som har meddelats för att föreskrift enligt 21 § skall efterlevas.

från 1 § om kravet enligt 7 § skogsvårdslagen (1979: 429) i fråga om återväxt av skog inte rimligen kan tillgodoses genom röjning med mekaniska metoder. Vid bedömningen skall hänsyn tas till skogsmarkens läge och beskaffenhet, skogsbeståndets sammansättning, arbetarskyddet och tillgången på arbetskraft.

Ett medgivande om undantag skall förenas med de villkor som behövs till skydd för naturmiljön.

3 § Kommunfullmäktige får besluta att undantag enligt 2 § inte får medges i fråga om de områden inom kommunen som fullmäktige bestämmer.

4 § Produktkontrollnämnden får medge undantag från 1 §, om det behövs för vetenskaplig prövning.

5 § Särskilda bestämmelser finns om registrering av bekämpningsmedel och om medlens användning.

6 § Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot 1 § eller åsidosätter villkor som har meddelats vid medgivande av undantag enligt 2 eller 4 § döms till böter eller fängelse i högst ett år.

7 § Skogsvårdsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos skogsstyrelsen genom besvär.

Beslut av skogsstyrelsen eller produktkontrollnämnden får överklagas hos regeringen genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984 då lagen (1982: 242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark skall upphöra att gälla. Undantag som meddelats enligt 3 § sistnämnda lag eller motsvarande äldre bestämmelser skall gälla även efter den nya lagens ikraftträdande.

Före den 1 april 1984 får undantag enligt 2 § inte medges, om inte kommunfullmäktige dessförinnan har prövat den fråga som avses i 3 §.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1982: 242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Spridning över skogsmark av bekämpningsmedel, avsedda för bekämpning av lövsly, är förbjuden. Med spridning av bekämpningsmedel avses enligt denna lag *inte* metoder där enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel.

Spridning över skogsmark av bekämpningsmedel, avsedda för bekämpning av lövsly, är förbjuden. Med spridning av bekämpningsmedel avses enligt denna lag *även* metoder där enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

LAGRÅDET

Transumt
Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1983-03-01

Närvarande: f.d. regeringsrådet Paulsson, regeringsrådet Delin, justitierådet Bengtsson.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 10 februari 1983, som kommit lagrådet tillhanda den 18 februari 1983, har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Lundkvist beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om inbetalning på avverkningskonto,
2. lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429),
3. lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark,
4. lag om ändring i lagen (1982:242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark.

Förslaget har den 10 - den 18 februari 1983 inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorerna Hans Petterson och Per Olding.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Allmänna synpunkter på lagen om inbetalning på avverkningskonto och lagen om ändring i skogsvårdslagen.

Huvudsyftet med ifrågavarande två lagförslag är att inom ramen för en långsiktig hushållning med skogen åstadkomma en ökad avverkning så att skogsindustrins råvarubehov så långt möjligt kan tillgodoses med inhemskt virke. Den tanke som ligger bakom förslagen - att ägare av naturtillgångar har ett ansvar för att dessa används i samhällets intresse - framträder i åtskillig fastighetsrättslig lagstiftning, och det är naturligt att den får prägla också reglerna om användningen av en så väsentlig nationell resurs som skogen. Att skyldighet att avverka nu införs på detta område är en nyhet, vars principiella betydelse bör betonas. Från de synpunkter som lagrådet har att beakta ger en sådan skyldighet i och för sig inte anledning till erinran.

Särskilda synpunkter på lagen om ändring i skogsvårdslagen

14 §

Skogsvårdslagen innehåller i dag inte någon bestämmelse om skyldighet för skogsägaren att slutavverka sin skog, frånsett det i 6 § beskrivna fallet att skogsbeståndet är överårigt och markens virkesproducerande förmåga tas till vara endast i ringa utsträckning (jfr även 5 §). Genom ändringen av 14 § föreslås nu att i lagen skall införas en allmän skyldighet att även i andra fall avverka skog som är slutavverkningsmogen. Som inledningsvis anförts har lagrådet, från de synpunkter lagrådet har att beakta, inte något att erinra mot att en sådan avverkningskyldighet införs.

Den föreslagna lagtexten innehåller inte någon närmare precisering av avverkningskyldighetens omfattning. Denna skall enligt förslaget närmare bestämmas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Av motiven framgår emellertid att avverkningskyldigheten avses bestämmas så att den motsvarar ungefär hälften av den enligt paragrafen högsta tillåtna avverkningen.

Såsom lagrådet tidigare framhållit innebär införandet av en generell avverkningskyldighet en nyhet av stor principiell betydelse. En sådan skyldighet innefattar givetvis ett betydande ingrepp i den enskildes näringsutövning, och bestämmelse härom synes närmast innebära en utökad vanhävdslagstiftning. Ett så väsentligt åliggande för enskild bör emellertid enligt lagrådets mening inte till sitt omfång lämnas helt öppet i lagtexten. Att utan närmare precisering överlåta till regeringen eller annan myndighet att bestämma hur långt skyldigheten sträcker sig, däri inbegripet möjlighet att utan riksdagens hörande ändra omfånget från tid till annan, står inte väl i överensstämmelse med de tankegångar, på vilka reglerna i 8 kap. regeringsformen vilar. Lagrådet förordar att den i remissprotokollet förutsatta principen om avverkningskyldighetens omfattning kommer till direkt uttryck i lagtexten. Detta kan ske genom att andra stycket i paragrafen ges förslagsvis följande lydelse.

”Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om hur stor andel av en brukningsenhets skogsmarksareal som högst får slutavverkas under en viss period och om hur stor andel av arealen som måste slutavverkas under perioden. Sistnämnda andel får inte överstiga hälften av den andel som det är tillåtet att slutavverka.”

Lagen om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark

2 §

Det är i någon mån oklart, om paragrafen medger att hänsyn tas också till friluftslivets intressen. När det gäller skydd för naturmiljön med stöd av naturvårdslagen kan man också ta hänsyn till naturmiljöns betydelse för friluftslivet (prop. 1974: 166 s. 98 f). För att anlägga ett sådant synsätt även

i det nu aktuella sammanhanget talar att behovet av mark för friluftsliv inte kan anses vara en angelägenhet enbart för kommunen. Som framgår av 2 § naturvårdslagen är naturvården - inbegripet den sociala naturvården - också en statlig angelägenhet. Självfallet kan det vara av stort intresse också bl. a. för invånarna i närliggande kommuner att möjligheterna att utöva allemansrätt består på vissa områden som är aktuella för besprutning. Är det riktigt att även friluftslivets intressen bör beaktas vid prövning enligt 2 §, torde det finnas skäl att förtydliga lagtexten i detta hänseende. Av specialmotiveringen till 5 § framgår vidare att man i sammanhanget även skall ta hänsyn till rennäringens behov. För tydlighetens skull torde också detta böra direkt utsägas i paragrafen. Förslagsvis kan i andra stycket efter ordet "naturmiljön" tilläggas "friluftslivet och rennäringen".

3 §

Enligt remissprotokollet skall det avgörande för kommunfullmäktiges beslut vara om skogsmarken i fråga har betydelse för friluftslivet, naturvården, lokalbefolkningens trivsel och andra lokala allmänna intressen. Detta bör komma till direkt uttryck i lagtexten. Lagrådet förordar att denna får följande lydelse:

"Kommunfullmäktige kan besluta att undantag enligt 2 § inte får medges i fråga om områden inom kommunen, om detta framstår som påkallat med hänsyn till områdets betydelse för friluftslivet, naturvården, den lokala befolkningens trivsel eller annat kommunalt intresse."

Lagen om ändring i lagen (1982: 242) om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Innehåll

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde	5
1 Inledning	5
2 Allmän motivering	6
2.1 Skogspolitiken	6
2.2 Skogsbruksplaner	10
2.3 Avverkningsskyldighet	11
2.4 Vissa mera långsiktiga frågor	16
2.5 Skogsbesprutning	18
3 Upprättade lagförslag	21
4 Specialmotivering	22
4.1 Förslaget till ändring i skogsvårdslagen	22
4.2 Förslaget till lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark	27
5 Hemställan	30
6 Anslagsfrågor för budgetåret 1983/84	30
7 Beslut	41
Bilaga 1 Till lagrådet remitterade lagförslag	42
Bilaga 2 Utdrag av lagrådets protokoll den 1 mars 1983	45